

Un secol de istorie locală în imagini

II

BIBLIOTHECA MVSEI MARISIENSIS

SERIES ETHNOGRAPHICA NR. 6

2016

Fotograf **BÉLA** fényképész
KÖRTESI
TG.-MUREŞ, Str. Papia Ilarian No. 6.

Fotograf **BÉLA**
KÖRTESI
TG.-MUREŞ

MUSCHALEK
KÖRNSTADT
PULZENSGASSE 27.
FÉNYKÉPÉSZETI MŰTEREM
"BRASSÓ"
KAPU ÚTJA 27.
ATELIER FOTOGRAFIC
MUSCHALEK
BRASSOV
STRADA PORTII 27.

FOTOFILM
TARNAVENI
Reg. Ferdinand Nr. 47

FINNA RÓZSA FÉNYKÉPÉSZ FELVÉTELE
BRASSÓ

Silvia Stănilă
inv. lăbăre.
FOTOGRAF
CURTII REGALE
Emil Fischer
KONIGL. ROM.
HOFPHOTOGRAPH
SIBIU
HERMANNSTADT
"via Hotel"
"Römischer Kaiser"
Pentru Comanda ulterioare se păstrează original No.
Die Platten bleiben für Nachbestellungen aufbewahrt.
Tulajdonos: Heiter Gg. Sz. Régen.

ATELIER
Wilhelm Querlich
HERMANNSTADT
HELTAUERGASSE 53
Die Originalplatte wird für Nachbestellung aufbewahrt.

PHOTOGR. ATELIER
Johann Polder
SCHASSBURG
BAIERGASSE N°10

Weinrich S.
FÉNYKÉPÉSZETI MŰTERME
MAROS-VASARHELYI
SZÉCHÉNYI-TÉR 25 Sz.
"MÉSZÁROS TÁRSULAT HÁZÁBAN."

ATELIER
FÜR
KÜNSTLERISCHE
FOTOGRAFIE
UND
MALEREI
HANS SAITZ
"WIEN"
IX. WÄHRINGERSTRASSE 26.
IM GARTEN.

Fotograf al Curtii Regale
Georg Heiter
Udvari fényképész
Reghin Borsce

Muschalek BRASSÓ

Weinrich S. MAROS-VASARHELYI.

Foto Szabo Jun
HICHKONDA

MUZEUL JUDEȚEAN MUREȘ
BIBLIOTHECA MVSEI MARISIENSIS
SERIES ETHNOGRAPHICA nr. 6

**UN SECOL DE ISTORIE LOCALĂ ÎN IMAGINI
EGY ÉVSZÁZAD HELYTÖRTÉNETE KÉPEKBEN
A CENTURY OF LOCAL HISTORY IN PICTURES**

- II -

MUZEUL JUDEȚEAN MUREȘ
Redactor responsabil: Soós Zoltán

BIBLIOTHECA MVSEI MARISIENSIS
SERIES ETHNOGRAPHICA nr. 6

Colegiu redacțional: Angela Pop – redactor-șef
Dr. Dorel Marc
Livia Marc
Dr. Laura Pop

Grafică și design: Ana Alfianu
Traducere lb. engleză: Petru Emil Luncan
Traducere lb. maghiară: dr. Vajda András, Tatai Orsolya

© Muzeul Județean Mureș, Secția de Etnografie și Artă Populară, 2013
© Muzeul Județean Mureș, Secția de Etnografie și Artă Populară, 2016

Album editat în cadrul proiectului: **UN SECOL DE ISTORIE LOCALĂ ÎN IMAGINI**
Proiect cultural finanțat de Administrația Fondului Cultural Național

ISBN 978-606-543-406-6

EDITURA MEGA

Cluj-Napoca | www.edituramega.ro

MUZEUL JUDEȚEAN MUREȘ
BIBLIOTHECA MVSEI MARISIENSIS
SERIES ETHNOGRAPHICA nr. 6

UN SECOL DE ISTORIE LOCALĂ ÎN IMAGINI
EGY ÉVSZÁZAD HELYTÖRTÉNETE KÉPEKBEN
A CENTURY OF LOCAL HISTORY IN PICTURES

- II -

EDITURA MEGA | Cluj-Napoca | 2013

CUPRINS ▪ TARTALOM ▪ CONTENTS

Prefață	1
Előszó	3
Preface	5
Note introductive. Fotografia etnografică – resursă, patrimoniu, memorie, temă și comunicare în discursul etnologic, al antropologiei vizuale	7
Bevezető. A néprajzi fotográfia – forrás, örökség, emlékezet, téma és kommunikáció a néprajzi diskurzusban	11
Introductory notes. Ethnographic photography - resource, heritage, memory, theme and communication in the ethnological discourse, of visual anthropology	15
Din reacțiile etnologilor la apariția primului volum „Un secol de istorie locală în imagini“	19
Egy évszázad helytörténete képekben fényképalbum első kiadásának reflexióiból	20
Excerpt of ethnologists reactions to the appearance of the first volume of “A Century of Local History in Pictures “	21
Familia ▪ Család ▪ Family	23
Copilăria și școala ▪ Gyerekkor és az iskola ▪ Childhood and Education	43
Armata ▪ Katonaság ▪ The Army	61
Ocupații ▪ Foglalkozások ▪ Occupations	79
Obiceiuri ▪ Szokások ▪ Customs	95
Port popular ▪ Népviselet ▪ Folk costume	111
Viața socială ▪ Társadalmi Élet ▪ Social life	125
În loc de încheiere	145
Final	146
Zárszó helyett	147

PREFAȚĂ

Aplicarea proiectului de digitalizare a fotografiei cu subiect etnografic și istoric, intitulat „Un secol de istorie locală în imagini”, inițiat de Muzeul Județean Mureș, proiect derulat într-o primă etapă în anul 2011 și în a doua etapă în anul 2013, diseminat și în mediile asociației noastre profesionale a etnologilor - ASER, a permis acumularea unei arhive imagistice deosebite, cantitativ și calitativ, extinzând aria de investigare inițială din Valea Mureșului Superior și Valea Gurghiului la arealul Câmpiei Transilvaniei, Nirajului și Târnavei Mici.

Proiectul „Un secol de istorie locală în imagini” (etapa a II-a, 2013) a fost finanțat ca și în 2011 de AFCN prin concurs național de proiecte și a fost manageriat de Angela Pop, șefa Secției de Etnografie și Artă Populară a Muzeului Județean Mureș, în echipă cu dr. Dorel Marc (coordonator cercetare științifică), dr. Laura Pop, Livia Marc, Orsalya Tatai, și derulat în colaborare cu o serie de parteneri externi de la alte instituții de profil, dintre care amintim aici doar: echipa de etnografi coordonată de dr. Ligia Fulga de la Muzeul de Etnografie Brașov; dr. Contantin Secară, etnomuzicolog, Institutul de Etnografie și Folclor „Constantin Brăiloiu” al Academiei Române; dr. Mircea Câmpean, cercetător, Centrul Județean pentru Valorificarea Tradiției din Cluj; dr. Vajda Andras, șef secție la Centrul Județean Pentru Cultură Tradițională și Educație Artistică Mureș; conf. univ. dr. Eleonora Sava cu o echipă de studenți ai Universității Babeș- Bolyai din Cluj-Napoca; Biblioteca Județeană Mureș cu rețeaua BIBLIONET, precum și ONG-uri ca Asociația « Leader Valea Nirajului », Asociația « Fotoclub « Marx Jozsef » Târgu Mureș, alți colaboratori din teren, biblioteci și autorități locale.

Acest proiect amplu care se înscrie într-un program de anvergură demarat cu câțiva ani în urmă sub genericul *Fotoetnografia*, a urmărit recuperarea și valorificarea unui patrimoniu cultural aflat în memoria individuală și socială reliefat de fotografii, narațiuni, istorii orale legate de aceste documente, precum și (re)definirea valorilor identitare locale și zonale, în urma investigării unor localități mono- și multietnice ale județului Mureș. Sintetic, amintim că prin acest program cultural s-a urmărit:

- tezurizarea datelor și martorilor vizuali în format digital, crearea unei arhive prin scanarea fotografiilor deținute de familie, înregistrarea istoriilor de viață legate de reprezentările fotografice realizate de-a lungul a aproximativ un secol, în diferitele momente importante ale vieții indivizilor și comunității;
- înregistrarea de noi informații privind modul de viață tradițional, pentru a actualiza datele pe care le deține cultura orală, memoria comunitară introducându-le în circuitul științific de specialitate, pentru a tezuriza materiale etnografice culese pe teren;
- recuperarea și valorificarea unui patrimoniu cultural imaterial prin concursurile organizate în comunitățile locale și pe internet, prin implicarea tinerilor și familiilor acestora în identificarea, păstrarea și valorificarea unui patrimoniu foto-documentar;
- implicarea și responsabilizarea comunității în raport cu trecutul, prin demersuri de menținere, revitalizare și transmitere a valorilor patrimoniului material și imaterial local;
- participarea elevilor și studenților la acest proiect alături de specialiștii muzeului și parteneri, contribuind la dezvoltarea sentimentului de apartenență la o etnocultură, de succesori responsabili ai unei moșteniri pe care ei au datoria de a o redescoperi și perpetua cu atât mai mult în contextul actual al globalizării;
- cercetarea unor modele de dialog cultural interetnic între români, maghiari, sași, rromi în localitățile în care aceștia conviețuiesc;
- completarea colecțiilor muzeului cu achiziții de obiecte patrimoniale efectuate în teren, ce se vor adăuga colecțiilor deja existente în muzeu și care vor folosi în mod concret, obiectual și contextualizator la reorganizarea expoziției de bază și a celor temporare ș.a.

Prin prisma contextului istoric pe care îl traversăm mai ales în mediile multietnice, omul contemporan nu poate avea momentan decât o identitate multiplă, întrucât tocmai diversitatea specific europeană face dificilă acceptarea idealurilor ce

transcend o anumită cultură. Din această perspectivă, proiectul propus a reprezentat o provocare pentru necesitatea promovării dialogului intercultural într-o zonă cu comunități mixte din punct de vedere etnic, cultural și confesional.

Proiectul a mai urmărit prin documentația dobândită și arhivată contextualizarea conținuturilor vizuale ale fotografiilor, examinarea relațiilor sociale și convențiilor culturale implicate în producerea acestora, antrenarea membrilor comunităților în recuperarea valorilor și mărcilor identitare relevate de fotografie.

Au existat și există încă preocupări similare ale altor instituții de profil sau ONG-uri din țară (la Cluj, București, Sibiu, Brașov, Baia Mare, Satu Mare, Timișoara, Bistrița-Năsăud ș.a.) prin care se organizează astfel de acțiuni de recuperare a fotografiei cu subiect etnografic și istoric, plecând de la constatările comune că fotografiile reprezintă unul dintre cei mai importanți martori vizuali, iar istoriile orale legate de acestea permit reconstituirea unui întreg context de viață: economic, social, cultural, religios, mental, ideologic. Fotografia, întregită de istoria ei cu date referitoare la momentul realizării, scopul, rolul pe care îl joacă în viața socială a comunității - devine o mărturie exemplificatoare despre micro-contextul familial și despre macro-contextul comunitar.

Identificarea de către tinerii participanți la concursul organizat prin astfel de proiecte a unor fotografii expresive și reprezentative din mediul familiei a contribuit la o posibilă reconstituire prin rememorare vizuală a unor momente sau evenimente apreciate ca importante în ciclul vieții omului, familiei sau vieții satului, a permis dezvoltarea interesului manifestat de elevi și studenți pentru cunoașterea adecvată și comparativă a propriului sat, cu universul culturii sale tradiționale și la modul comparativ, a satelor elevilor de la școlile din județul Mureș, dar aflate în zone etnografice diferite.

Rolul educativ al muzeului etnografic s-a impus pornind de la observația ca educația interculturală urmărește dezvoltarea unei pedagogii muzeale pentru toți în spiritul recunoașterii și comunicării diferențelor ce există în interiorul aceleiași societăți; această educație se transformă într-un proiect de structurare a unei identități culturale deschise, având drept scop principal îndrumarea copiilor și tinerilor pentru a asimila și înțelege o cultură în perspectivă antropologică, înțelegerea punctului de vedere al altuia prin poziționarea inteligent relativistă, legitimarea identității culturale, împiedicând sacralizarea; această educație va contribui la protejarea schimburilor, la ajustarea fără culpabilizare a poziționărilor personaliste, asigurarea respectului diferențelor, dar în cadrul unui sistem de atitudini reciproce, de stabilire a unor politici culturale prioritare, regionale și locale.

Din perspectiva etnologiei aplicate, considerăm totodată că rezultatele proiectului vor permite analiza conținutului vizual ce poate furniza și adăuga acele informații care nu au reușit a fi dezvăluite în cadrul interviurilor, anchetelor sau observației participative din teren sau relevate de colecțiile și expozițiile muzeale; de asemenea, va contribui la depășirea studiului fotografiei doar ca sursă de informație vizuală cu rost ilustrativ. Fotografiile colectate, prelucrate, arhivate și valorificate, pe lângă importanța și relevanța lor științifică, sperăm că vor contribui intens la educația interculturală.

Proiectul continuă să fie înscris într-un program mai vast și se va realiza în cadrul unui context cultural ce presupune efortul general de recuperare a valorilor etnoculturale din lumea satului mureșean, cu intenția de a folosi orice sursă documentară pe care cercetarea de teren o mai poate descoperi, furniza și exploata. O astfel de sursă documentară o reprezintă și fotografia - în cazul nostru, iar depistarea ei și apoi analiza informațiilor pe care aceasta le oferă în diacronia evolutivă sau involutivă a proceselor evenimentelor și fenomenelor din perspectiva timpului istoric ales pe un eșantion de aproximativ un secol, poate aduce o contribuție deosebită și inedită la investigarea zonei, la o cunoaștere și autorecunoaștere a lumii satului cu elementele sale tradiționale, unele deja pierdute. Acest demers este posibil pentru că fotografia etnografică oferă un vast câmp semantic pentru analiza culturii populare; ea reprezintă acel gen de comunicare vizuală care comportă o caracteristică de sinteză simbolizatoare și semnificativă cultural.

Angela POP

ELŐSZÓ

A néprajzi és történeti témájú fénykép digitalizálásának alkalmazása az *Egy évszázad helytörténete* című kulturális program által valósult meg, melyet a Maros Megyei Múzeum indított el első szakaszban 2011-ben, majd 2013-ban. A Romániai Etnológiai Tudományok Egyesülete (ASER) körében is ismert és terjesztett projekt egy különleges képi archívum összegyűjtését tette lehetővé, amely egy minőségi és mennyiségi fényképkorpuszt képez. A gyűjtés a Felső-Maros mente, valamint a Görgény völgyén indult, a projekt második szakaszában ez bővült a Kis-Küküllő és a Nyárad mentével.

Az *Egy évszázad helytörténete képekben* című program a Nemzeti Kulturális Alap Hivatalának támogatását (II-ik szakasza, 2013) országos verseny által nyerte el, projektmenedzsere Pop Angela, a Maros Megyei Múzeum Néprajzi és Népművészeti Osztályának vezetője. A programban részt vett továbbá dr. Marc Dorel (a tudományos kutatás koordinátora), dr. Pop Laura, Marc Livia, Tatai Orsolya. Közreműködött számos hasonló szakmai irányultságú partnerintézmény, amelyek közül kiemelnénk a brassói Néprajzi Múzeum vezetőjének, dr. Fulga Ligia, dr. Secară Constantin, a Constantin Brăiloiu Román Zeneakadémia etnomuzikológusának, a Kolozs Megyei Forrásközpont kutatójának dr. Câmpeanu Mircea, a Hagyományos Kultúra Megőrzésének és Terjesztésének Maros Megyei Központja osztályvezetőjének, dr. Vajda Andrásnak, a kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem oktatójának, dr. Eleonora Sava előadótanárának és diákjainak munkáját. Ide sorolhatjuk a Maros Megyei Könyvtár, illetve a BIBLIONET hálózat, A Leader Egyesület, A marosvásárhelyi Marx József Fotoclub valamint helyi hatóságok és könyvtárak segítségét is.

Ez a részletes program egy néhány évvel ezelőtt futó *Fotoetnografica* című nagyszabású program sorába írható, amely az anyagi és szellemi kultúrának az egyéni emlékezeten keresztül, fényképek, a dokumentumokhoz kapcsolódó narratívumok, orális történetek általi megismerését, kutatását és hasznosítását célozta meg. Egy Maros megyei mono- vagy multikulturális település önazonosságának (újja)termelődésének körvonalazása is a keretcélok között említendő. A kulturális program célkitűzéseinek összességére:

- a vizuális adatok digitális összegyűjtése, egy archívum létrehozása a családi fényképek digitalizálása által, élettörténetek rögzítése egy évszázadra visszamenőleg, visszatekintés a különböző fontos pillanatokra az egyének és a közösség életében;
- új információk rögzítése a hagyományos életmódról, az orális kultúra által birtokolt tudást illetően, a kollektív emlékezet bekapcsolása a tudományos körforgásba, a terepen gyűjtött néprajzi anyag teaurizálása;
- a szellemi örökség hasznosítása a településeken az interneten indított versenyek által, a fiatalok és azok családjának bevonása a fényképek azonosításában, egy kép-dokumentum örökségének megőrzésébe és hasznosításába;
- a közösség múlt iránti felelősségvállalása és érdeklődésének felkeltése a tárgyi és szellemi örökség továbbadása által;
- a tanulók és diákok bekapcsolódása a programba a múzeum munkatársai és a partnerek mellett, rávezetve őket arra, hogy hozzájáruljanak a népi kultúrának megismeréséhez a globalizáció kontextusában;
- egy interetnikus párbeszédmodell kutatása románok, magyarok, szászok és romák között;
- a múzeum gyűjteményének kiegészítése és bővítése az állandó kiállítás, valamint az időszakos kiállítások anyagának összeállításában és újrendezésében.

A történeti kontextus lencséjén keresztül nézve a több etnikumú településeken az egyénnek több identitása is lehet, ugyanis pontosan a különbözőség teszi nehezzé az ideálok elfogadását, amik egy adott kultúrát jellemeznek. Ebből a perspektívából a javasolt program elfogadta azt a kihívást, hogy az interkulturális párbeszédet népszerűsítse egy olyan térségben, ahol vegyes nemzetiségű települések vannak, különböző kultúrák, egyházi felekezetek.

A program a dokumentáláson kívül szem előtt tartotta a fényképek vizuális tartalmának kontextusba helyezését, az ide tartozó szociális kapcsolatokat és kulturális konvenciókat, a közösség beavatását a fényképek által forgalmazott kulturális javak és identitásjegyek visszaszerzésében.

Néhány romániai non-profit szervezet szintén indított gyűjtőprogramokat, melyeknek keretében a néprajzi és történeti témájú fényképeket válogatták össze (Kolozsvár, Bukarest, Nagyszeben, Brassó, Nagybánya, Szatmárnémeti, Temesvár, Beszterce-Naszód stb.). A fénykép az egyik legfontosabb vizuális tanú, így az ezekhez kapcsolódó élettörténetek által megteremtődnek az élet kontextusai: gazdasági, szociális, kulturális, vallási, mentalitásbeli és ideológiai. A fénykép célja, szerepe, amit a közösség életében játszik – kiegészülve a kép készítésének körülményeivel – példamutató vallomássá alakul a családi mikro-kontextustól és közösségi makrókontextusig.

A versenyben résztvevő fiatalok segítségével sikerült a családi fényképeket azonosítani, ezzel pedig hozzájárulni az emberi élet fordulópontjainak lehetséges rekonstruálásához a vizuális emlékezet által. A képek a közösség megbecsült és értékesnek tartott pillanatait ragadják meg, amely hozzájárult ahhoz, hogy a versenyben résztvevő diákok komparatív ismeretet szerezzenek szülőfalujuk kultúrájáról, elhelyezve ezt az egyetemes kultúrában. A Maros megyei iskolák különböző néprajzi tájegységhez tartoznak, így ezeket összehasonlítva teljesebb képet kaphatunk róluk.

Az interkulturális oktatásra alapozva a néprajzi múzeum egy olyan múzeumpedagógiai irányzatot kezdeményezett, amely az elismerésen, az egy közösségen belüli különbözőség kommunikálásán alapszik. Ez az oktatási forma alakul át egy nyílt kulturális identitásépítővé, a gyerekeket és fiatalokat arra ösztönzi, hogy antropológiai szemszögből értsék meg a másik kultúrát, egy relativista álláspontból, a kulturális identitás legitimizálását hangsúlyozva. Ez az oktatási forma hozzájárul a kulturális csere megőrzéséhez, a különbözőség tiszteletéhez, kölcsönös attitűdök rendszerében és egy kulturális politika rögzítésében.

Az alkalmazott antropológia perspektívájából úgy véljük, hogy a projekt eredményei lehetővé teszik a vizuális tartalom elemzését, amely az interjúkból hiányzó információkat egészítik ki, valamint a terepen végzett kutatások, megfigyelések segítségével lehetnek és összekapcsolódhatnak a múzeumi gyűjtemények és kiállítások anyagával. Hozzájárulhatnak a fénykép azon elemzéséhez, mely túllép azon, hogy ez csupán illusztratív jelleggel bír, vizuális információk hordozója. A gyűjtött, feldolgozott, archivált és hasznosított fényképek a tudományos relevanciájuk és fontosságuk mellett reméljük, hogy az interkulturális tanításhoz is hozzájárulnak.

A kulturális projekt egy részletes program sorába tartozik és egy olyan kulturális kontextusban zajlik, amely a Maros megyei falvak etnokulturális értékeinek visszanyerésén dolgozik, azzal a szándékkal, hogy bármely terepen szerzett dokumentációs forrást felderítsen, forgalmazzon és használjon. Ilyen dokumentációs forrást képez a fénykép is: azonosítása, majd a jelenségek és események folyamatának történeti vizsgálata körülbelül egy évszázadra vonatkozóan egy különleges és újszerű megközelítést hoz a tájegységek kutatásában, a megismerést és önfelismerést a falu hagyományos, néhol már eltűnt elemein keresztül. Ez az eljárás azért lehetséges, mert a néprajzi témájú fénykép a népi kultúra elemzésére széles értelmezési tartományt kínál. Azt a vizuális kommunikációs formát reprezentálja, amely magán hordozza a szimbolumok és kulturális jelentések szintézisének jegyét.

Angela POP

PREFACE

The implementation of the project to digitize the photograph with ethnographic and historic subject, entitled “A Century of Local History in Pictures”, initiated by the Mureş County Museum, developed in the first stage in 2011 and the second stage in 2013, disseminated also in the environments of the Romanian Association of Ethnological Sciences (ASER), allowed the accumulation of a particular imaging archive, quantitatively and qualitatively, extending the scope of the initial investigation from the Superior Mureş Valley and Gurghiului Valley to the area including the Transylvanian Plain, Niraj and Târnava Mică.

The project “A Century of Local History in Pictures” (phase II, 2013) was funded, as in 2011, by AFCN (*Administration of National Cultural Fund*) through a national project contest and was managed by Angela Pop, head of the Section of Ethnography and Folk Art of the Mureş County Museum, working in a team with Dorel Marc, PhD (scientific research coordinator), Laura Pop, PhD, Livia Marc, Orsalya Tatai, and developed in collaboration with a number of external partners from similar institutions, among which we mention here only: the team of ethnographers led by Ligia Fulga, PhD. from the Museum of Ethnography Braşov; Constantin Secară, PhD. ethnomusicologist, the Institute of Ethnography and Folklore “Constantin Brăiloiu” of the Romanian Academy; researcher Mircea Câmpean, PhD., Cluj County Centre for the Valorisation of Traditions; Andras Vajda, PhD. ethnologist, Head of Department at the Mureş County Center for Traditional Culture and Art Education; assoc. prof. Eleonora Sava, PhD. with a team of students from Babeş-Bolyai University of Cluj-Napoca; Mureş County Library with the network BIBLIONET and NGOs as the Association “Leader Valea Nirajului”, Association «Fotoclub “Marx Jozsef”» Târgu Mureş, other collaborators in the field, libraries and local authorities.

This large scale project which is part of a far-reaching program started a few years ago under the slogan *Fotoetnografica*, Photo-ethnography that is, pursued the recovery and enhancement of cultural heritage found in the individual and social memory relieved by photographs, narratives, oral histories related to these documents, and to (re)define local and regional identity values, following the investigation of some mono- and multi-ethnic localities of Mureş County. Synthetically, we mention that through this cultural program it was intended to:

- treasure up data and visual witnesses digitally, creation of an archive by scanning photographs held by families, record of life histories related to the photographic representations made along a century in various important moments in the life of individuals and communities;
- record new information on traditional lifestyles, to update the data that oral culture holds, the community memory enters them in the specialized scientific circuit to treasure up the ethnographic materials collected in the field;
- recover and valorise an intangible cultural heritage through the competitions held in local communities and on the Internet, by involving young people and their families in the identification, preservation and development of a photo-documentary heritage;
- community involvement and awareness in relation with the past through demarches of maintenance, revitalization and transmission of the intangible and local material heritage values;
- the participation of pupils and students in this project with museum specialists and partners, helping to develop a sense of belonging to an ethno-culture, to successors responsible for a legacy that they have the duty to rediscover and perpetuate more and more in the current context of globalization;
- research of models of inter-ethnic cultural dialogue between the Romanians, Hungarians, Saxons, Romani in the localities where they live together;
- addition to the museum collections of acquisitions of heritage objects made in the field, that will be added to the existing museum collections and will be used in a concrete, object and contextualized way during reorganization of the permanent and temporary exhibition, etc.

In light of the historical context that we are experiencing especially in multi-ethnic environments, contemporary man cannot have currently but a multiple identity, because exactly diversity in Europe makes it difficult to accept the ideals that transcend a particular culture. From this perspective, the project was a challenge for the need to promote the intercultural dialogue in an area with mixed communities from ethnic, cultural and religious point of view.

The project also pursued through the documentation acquired and archived the contextualization of the video content of photographs, the examination of social relationships and cultural conventions involved in their production, training community members in recovery of values and identity marks revealed by the photography.

There were, and still are, similar concerns of other specialized institutions or NGOs in the country (in Cluj, Bucharest, Sibiu, Braşov, Baia Mare, Satu Mare, Timișoara, Bistrița-Năsăud, etc.) through which are organized such recovery actions of the photography having an ethnographic and historic topic, based on the common findings that the photographs represent one of the most important visual witnesses, and the oral histories related to them allow the reconstitution of an entire life context: economic, social, cultural, religious, mental, ideological. Photography, complemented by its history with data regarding the time of execution, with the role that it plays in the social life of the community - becomes an exemplary testimony about the micro-familial and macro-community context.

Identification by the young participants in the contest organized by such projects of some expressive and representative photographs of the family environment contributed to a possible reconstitution by remembering visual moments or events deemed to be important in the human's life cycle, family cycle or village life cycle, allowed to develop students' interest for appropriate and comparative knowledge of their own village, with its universe of traditional culture, and comparatively, of the villages of pupils from schools in Mureș county, but situated in different ethnographic areas.

The educational role of the ethnographic museum was imposed starting from the observation that intercultural education aims to develop a museum pedagogy for all in the spirit of recognition and communication of differences that exist within the same society; this education turns into a project structuring an open cultural identity, mainly aiming to guide children and young people to assimilate and understand a culture from an anthropological perspective, understanding the views of others by intelligent relativistic placement, legitimization of cultural identity, preventing sacralisation; this education will help protect the exchanges, to adjust without blame the personalized positionments, ensuring the respect of differences, but within a system of mutual attitudes, establishing some priority, regional and local cultural policies.

From the perspective of applied ethnology, we further believe that the results of the project will allow to analyse the visual content that can provide and add the information that failed to be disclosed in interviews, surveys and participative observation in field or revealed by the collections and exhibitions from the museum; it will also help to overcome the study of the photography only as a source of visual information with illustrative purpose. The photographs collected, processed, archived and valorised, in addition to their scientific importance and relevance, will hopefully contribute actively to the intercultural education.

The project continues to be enrolled in a larger program and will be carried on within a cultural context that involves a general effort to recover the ethno-cultural values of the world of Mureș villages, with the intention to use any documentary source that the field research can still discover, deliver and exploit. One such documentary source is also the photography - in our case, and its tracing, and afterwards the analysis of the information it provides in the evolutionary or evolutionary diachrony of events and phenomena processes from the perspective of historical time chose on a scale of about a century, may bring a special and unique contribution to the investigation of the area, to a knowledge and self-recognition of the village's world with its traditional elements, some of them already lost. This approach is possible because ethnographic photography offers a vast semantic field for the analysis of popular culture; it represents that kind of visual communication which involves a symbolist and cultural significant synthesis feature.

Angela POP

NOTE INTRODUCȚIVE.
REVENIREA LA FOTOGRAFIA ETNOGRAFICĂ – O CONDIȚIE ȘI UN SUPORT
A ABORDĂRILOR ANTROPOLOGIEI VIZUALE CONTEMPORANE

Publicarea celui de-al doilea album cu fotografii rezultate prin aplicarea proiectului « Un secol de istorie locală în imagini », proiect cofinanțat în cele două etape (2011, 2013) de Administrația Fondului Cultural Național și derulat în comunități rurale mureșene, aparținând de zone și subzone etnografice diferite (Valea Mureșului Superior, Valea Gurghiului, Valea Beicii, Câmpia Transilvaniei, Târnava Mică, Târnava Mare, Valea Nirajului ș.a.) a avut la bază convingerea că reprezentarea vizuală joacă astăzi un rol cel puțin la fel de important precum reprezentarea livească (prin scriitura descriptivă etnografică, interpretativ-comparativă etnologică, integratoare sistemic antropologic), dar și la fel de important ca reprezentarea etnomuzeologică.

După cum susține și etnologul francez F. Laplantine, descrierea etnografică nu înseamnă doar scriere a culturilor, fără de care nu ar exista antropologie în adevăratul sens al cuvântului, nu constă doar în a vedea, ci în ai face și pe alții să vadă, în a scrie apoi ceea ce vedem. Astfel procedăm la *transformarea privirii în limbaj*, care presupune o interogare a raportului dintre vizibil și lizibil, care antrenează capacitatea noastră de a stabili relații între elemente care sunt în general considerate separate: forma, vederea, privirea, memoria, imaginea, imaginarul, sensul, limbajul. Etnologul trebuie să facă astfel încât să apară logica proprie a unui culturi, folosindu-se de descrierea etnografică, inclusiv a celei care se poate realiza după analiza fotografiei.

Unii teoreticieni suțin că „nu vedem decât ceea ce cunoaștem sau ceea ce putem integra într-un sistem coerent” (P. Francastel). Atefel, putem să „ne uităm”, să privim și de fapt să nu vedem... Această observație se poate aplica și la fotografia etnografică. Așa este și cu privirea sau vederea asupra satului de odinioară, comunitate care s-a îndepărtat cu mult de-a lungul timpului de coerența sa internă de altădată, sistem cultural format din cutume care-i asigura coeziunea, stabilitatea, adică o altfel de rânduială. Distanța față de societatea sătească din care mulți dintre noi provenim este o distanță care ne face să devenim puțin câte puțin extrem de apropiați de ceea ce, poate, altădată era îndepărtat, să redescoperim de fapt ce considerăm „acasă” ca fiind natural, firesc, dar totodată un gest cultural. În mediul multicultural - cum este și cel mureșean investigat de noi - dacă rămânem însă mărginiți doar la propria cultură riscăm nu doar să devenim orbi la culturile altora, ci și miopi la propria cultură - după cum se exprima același etnolog și antropolog Laplantine, adică să nu remarcăm în societățile noastre elemente care treceau mai înainte neobservate. Etnologul Narcisa Știucă, susține deasemenea importanța consultării martorilor vizuali în cercetarea etnologică, aceasta fiind absolut obligatorie în istoria orală, întrucât fotografia, banda de magnetofon, filmul, așa cum afirmă F. Laplantine, pun capăt imediat scepticismului asupra problemei și îndoielii asupra interpretării. Ele constată, autentifică, garantează. Ele sunt de domeniul certitudinii, evidenței, mai mult chiar, niște probe ale obiectivității faptelor. Documentele de orice natură constituie un suport solid al referențialității. Fără acestea, ignorându-le în anchetă sau omițându-le în analiză, cercetătorul rămâne în orizontul pasionant dar vulnerabil al povestirii vieții.

De aceea, necesitatea unui periplu teoretic, asumat critic, în zona metodologiei antropologiei vizuale este nu numai o pregătire necesară oricărui etnograf/etnolog/antropolog, ci și o responsabilitate intelectuală față de înțelegerea critică a mecanismelor reprezentării vizuale, prezente tot mai des, atât în tematicile cercetării, în realitatea de zi cu zi cât și (sau mai ales) în realitatea virtuală a internetului. Odată cu această adevărată invazie a reprezentării prin imagini, devin necesare în același timp și incursiuni în psihanaliza și teoria percepției, în sociologia comunicării, în estetică, în abordările culturaliste sau pragmatiste. Nevoia unor asemenea studii este tot mai presantă, în măsura în care acceptăm că „cultura vizuală” devine copleșitoare și atotînglobantă în societatea noastră postmodernă.

Lumea de azi tinde spre o „accesibilitate maximă” a semnelor vizuale. Fotografia reprezintă și un vehicul al simbolurilor. Simbolurile ca metafore funcționează prin atribuirea unor caracteristici suplimentare și nu prin alterarea semnificației. Calitățile și

valorile sociale sunt transmise prin intermediul simbolurilor. Toate manifestările ființei umane, inclusiv imaginile, sunt produse ale experienței, ale modului în care receptorul a fost stimulat de realitatea percepută; niciodată nu vom avea acces direct la realitate. Tot ce putem cunoaște este modul cum se produce interacțiunea dintre reprezentare, obiectul reprezentat și subiectul receptor. Aceeași premisă este utilizată și în „Retorica imaginii” a lui Barthes¹⁴ – nivelul denotativ este strict „teoretic” pentru analiza imaginilor, deoarece este greu să ne imaginăm vreo imagine fără conotații, fără o încercare de contextualizare a lor.

Inteligența vizuală este definită, prin urmare, ca un spațiu de mediere între tehnologiile „vechi” și cele noi, între puterea imaginilor exercitată în plan social, economic sau politic și dezvoltarea unui nou spațiu, cel virtual¹⁹. Cu atât mai mult, prin intermediul fotografiei etnografice, producerea unei conștiințe vizuale ar fi atât rezultatul cât și premisa conturării unui sistem simbolic, interpretabil în elementele sale componente. Analiza imaginilor antrenează însă și personalitatea privitorului cu sistemul său perceptiv și cultural. În spațiul de care ne preocupăm, fotografia etnografică transmite în plus printre altele și o expresivitate emoțională examinată din perspectiva interculturală, întrucât fotografiile aparțin unor persoane care pot proveni din culturi diferite.

Se conturează deasemenea necesitatea problematizării *importanței privirii în procesul de descriere etnografică*. Dincolo de poetica privirii, credem și noi că o distincție importantă în analiza comparată a celor două modalități de reprezentare antropologică este tratarea fotografiei și a scriiturii etnografice ca două limbaje sau ca două sisteme semiotice care propun diferit, o cunoaștere de tip antropologic, sau și mai potrivit formula complementarității fotografiei (ca și filmului documentar) și a scriiturii antropologice, în sensul în care, ambele produse care utilizează tehnologii înrudite pot releva aspecte diferite ale aceleiași probleme, și în consecință să sporească cunoașterea antropologică, privită și îmbogățită din mai multe perspective.

Fotografia etnografică, precum „filmul” etnografic sau documentar nu este întotdeauna acceptat ca „material științific” sau considerat material academic cuantificabil, mai ales în zona științelor sociale. Poate și din acest motiv, continuarea editării a acestor albume poate fi considerată ca un bun exercițiu de a gândi fotografia etnografică în sensul unui produs valid și complementar cunoașterii antropologice, dobândite prin scriură, deci tradițional literară.

Încă de la stadiul inițial al demersului nostru am adoptat punctul de vedere mărturisit de Roland Barthes, un important teoretician al antropologiei vizuale, care afirma că efectul fotografiei nu reprezintă doar reamintire, ci *consimțire la ceea ce a fost*, ceea ce a fost odată ca manifestare în tărâmul cultural identitar. Fotografia poate contribui astfel concret, obiectual, la reînființarea sau re-ființarea (în sens heideggerian) a ceva care a ființat odată, într-o lume a satului tradițional intrată de multă vreme într-un accentuat proces de disoluție.

Ca să sensibilizăm publicul asupra importanței demersului proiectului nostru de digitalizare a imaginilor fotografice, colectarea materialelor auxiliare și consemnarea informațiilor necesare contextualizării fotografiilor, susținem că activitatea de arhivare, selectare și identificare a imaginilor reprezintă același tip de demers ca și documentarea „clasică”, extrem de importantă atunci când constituim o „bază de date” care, fără fotografii, ar fi desigur incompletă și oricum, mult mai săracă. Prin intermediul imaginilor de arhivă putem însă să atingem în activitatea de cercetare un al doilea nivel, prin interviuarea subiecților sau prin referire la obiecte vizuale, care să stimuleze sau să susțină efortul rememorării – demers parcurs cu succes în proiectele muzeale mureșene de arhivare amintite.

Ulterior, cercetătorul descoperind în arhivă fotografii care interesează tema sa de cercetare, poate reveni în teren și să urmărească unele imagini împreună cu subiecții, cu urmașii acestora sau cu alți membri ai comunității, pentru a verifica, reîntregii, confirma sau infirma anumite date pe care fotografiile pot să le reveleze. Aceasta constituie o altă metodă prin care, se poate realiza o descriere etnografică a comportamentului sau a relațiilor sociale. Alte mijloace țin de supravegherea și înregistrarea continuă a acelor observații – prin tehnicile specifice ale anchetei bazate pe consemnarea tehnologică. Se pot compara astfel înregistrările mai vechi cu cele recente și apoi elabora judecăți de valoare și concluzii în legătură cu unele aspecte evolutive, dar mai ales regresive, ale culturii și civilizației tradiționale din anumite zone etnografice, manifestate de-a lungul timpului.

În fața progresului spectaculos de rapid al tehnologiei informatice, a fotografiei și înregistrărilor digitale în general, etnografii, etnologii sau antropologii se vor confrunta cu o serie de provocări ale lumii contemporane, când activitatea lor de cercetare și valorificare științifică va trebui să țină seama de toate aceste mutații produse în percepția și reprezentarea vizuală fotografică documentară. Activitatea de arhivare a fotografiei documentare științifice „clasice” va trece și ea treptat prin acest proces, care sperăm să nu afecteze prea mult puterea de obiectivare și contextualizare a semnificațiilor etnologice redată atâta timp prin fotografie. La acest risc se referea și Roland Barthes când afirma că „fotografia nu spune (neapărat) ceea ce nu mai este, ci doar, cu siguranță, *ceea ce a fost*”. Această subtilitate în înțelegere ar fi decisivă pentru că în fața unei fotografii, conștiința nu o ia doar pe calea nostalgică a amintirii, ci pe calea certitudinii, întrucât esența fotografiei este de a ratifica ceea ce reprezintă. Autorul pomenit, un cunoscut analist foarte subtil dar și critic, sever al fotografiei, o consideră pe aceasta totuși „contingentă pură” pentru că întotdeauna pe ea este reprezentat *ceva*, spre deosebire de text care, prin acțiunea subită a unui cuvânt, poate face ca o frază să treacă de la *descriere* la *reflecție*, ea dezvăluind imediat acele „detalii” care constituie chiar materialul cunoașterii etnologice. Important este însă că fotografia permite accesul la o *infracunoaștere* în fotografie există unele trăsături „biografeme”, iar fotografia are același raport cu istoria precum biografemul cu biografia. Rezultă de aici importanța fotografiilor pentru a relaționa, complementariza istoria orală, istoria vieții, narațiunile, iar fotografiile descoperite care însoțesc scrisorile se dovedesc de un real folos în scriitura etnologică, în (re)textualizarea și (re)contextualizarea ei. Oricum, atât etnograful cât și etnologul sau antropologul recunosc faptul că ea, fotografia nu are numai valoarea unei tentative de copiere „fidelă” a realității obiective, ci și o valoare modelatoare.

De asemenea, în valorificarea fotografiei cu subiect etnografic și istoric din arhivele private de familie, identificarea unor constante și a unor variabile în aceste imagini, conduc spre surprinderea unor mecanisme de gândire care le-au motivat în diferite ipostaze ale vieții individuale sau colective. Astfel, putem afla cum participă fotografia la crearea unei identități de familie, de grup, iar istoria generală a fotografiei va determina la rândul ei o sumă de istorii particulare, conturându-se astfel în final un segment viu și semnificativ din istoria locală a ultimului secol.

Interesante apar și unele preocupări relativ recente ale etnologiei universitare clujene, ca teme doctorale, legate nu doar de fotografia singulară, uneori scoasă din context, ci de întreg corpusul de fotografii descoperite într-o arhivă de familie, care devine o reală sursă de cercetare aplicată. S-a plecat de la constatarea că diferitele domenii ale etnografiei, apoi ale antropologiei au manifestat interes sporit în analiza aspectelor vizuale ale culturii cercetate, nu doar în plan teoretic, ci și în cel practic, cel mai accentuat sub egida problematicei reprezentativității, expunerii culturii. Vizualitatea nu este doar sau în primul rând o chestiune de ordin metodologic, ci este relevantă și ca obiect de cercetare, în istoria orală și/sau în narațiuni, istoria vieții. Apare astfel necesitatea rediscutării rolului fotografiei în discursul științific etnografic, unde fotografia apare pe rând ca 1) ilustrație, resursă/instrument de cercetare, material de suport/supliment în cercetare, 2) obiect (de artă, patrimoniu), 3) temă de cercetare, 4) mod autonom de comunicare în discursul etnografic/antropologic (cf. Szalma Anna-Mária). Corpusul de fotografii private deținut de un individ și recuperat de la acesta, poate fi interpretat ca un text auto(biografic), o variantă vizuală a povestirii vieții, text, care la rândul lui poate fi comparat și trebuie confruntat cu alte realizări accesibile de povestire a vieții. Biografia descifrată din analiza fotografiilor private și biografiile scrise, povestite, ale individului, se intersectează în mai multe puncte, se suprapun pe mai multe planuri; biografia vizuală poate scoate la iveală diferite conținuturi, care altfel nu ar deveni explicite. Suprapunerile și divergențele mai mult sau mai puțin vizibile sunt la rândul lor la fel de importante din punctul de vedere al cercetării. Autoarea citată mai sus a sesizat că fotografia segmentează spațiul și timpul personal/individual, iar ca obiect, partajază spațiul locuit, trăit. Fotografiile înregistrează deci spațiul familiar, pe măsură ce în timp acestea contribuie la „expansiunea” spațiului individual. Timpul fotografiilor poate fi preceput astfel deodată ca unul linear (urmând o succesiune cronologică, induce o atitudine cu caracter narativ) sau unul ciclic (organizat de evenimente și teme recurente). Corpusul dedicațiilor atribuite fotografiilor alcătuiește și el un grup de texte, destul de uniform (tipizat). În timp ce dintr-o perspectivă exterioară (cea a cercetătorului de exemplu),

dedicațiile de pe verso-ul fotografiilor, constituie o bază importantă de informații și date, dintr-o perspectivă interioară (a utilizatorului fotografiilor, a familiei, a microsocietății) se definesc în primul rând ca o manifestare a comportamentului ritualizat.

Dacă vorbim de o istorie sau un trecut al fotografiei, putem vorbi și de o istorie a privirii, așa cum ne prezintă Ioana Popescu, dar și de adevărate „foloase ale privirii”, o perspectivă de abordare necesară în contextul paradigmei contemporane etnomuzeologice. Alături de cuvânt, gest, comportament de grup și obiect, privirea ca demers exploratoriu este ea însăși o componentă importantă a paradigmei culturale. Plecând de la experiența și expertiza științifică dobândite în cadrul Muzeului Țăranului Român, abordarea Ioanei Popescu oferă o perspectivă antropologică nu doar asupra esteticii creației țărănești, ci în primul rând o tentativă de transgresare a granițelor domeniului printr-un studiu multidisciplinar: etnologic, estetic, antropologic. Demersul său, se constituie într-o abordare interesantă din perspectiva privirii fenomenului cultural în general și poate fi aplicată cu succes și în cadrul „privirii” fotografiei cu subiect etnografic și istoric. Însă, și această modalitate de a privi trebuie reeducată. Astfel, efectul privirii unei fotografii nu este doar și neapărat de reamintire, ci de provocare la un exercițiu de consimțire la *ceea-ce-a-fost-real*, la ceea ce a fost adevărat. Funcția fotografiei devine în acest fel aceea de a reda adevărul, un adevăr care se confruntă cu timpul, și atunci fotografia e o veritabilă înviere. Heideggerian vorbind, fotografia re-ființează ceva ce a ființat odată. Fotografia stabilește o prezență imediată în lume - o coprezență, ea fiind și de ordin metafizic. Dar, în folosirea fotografiei și a filmului (vizualului și audio-vizualului) ca mijloc de cercetare antropologică, importantă este de fapt privirea. Privirea celui care documentează un grup social, privirea individului devenit obiect al cercetării, privirea celui pus în fața produsului cercetării, sunt cele trei perspective conjugate care trebuie luate în considerare în cadrul oricărei cercetări de antropologie vizuală. Toate aceste priviri sunt impuse sau influențate de zona geografică, de momentul desfășurării cercetării și de mentalitățile predominante care se confruntă cu această ocazie, chiar de curente artistice sau de moda timpului. Înregistrarea în imagini trebuie să țină cont de regulile locale ale „universului fotografiabil”, trebuie să respecte indicațiile și interdicțiile specifice comunității cercetate - ce este accesibil privirii, ce „nu e bine” să fie înregistrat, cu riscul uneori a deplasării țintei de pe subiectul propus inițial.

Așadar, ideal ar fi ca pornind de la această „capturare”, acumulare și arhivare imagistică prin digitalizare (deosebită, îmbucurător de bogată prim derularea proiectului amintit) și/sau achiziție să întreprindem pasul următor de a trata fotografiile cu subiect etnografic și/sau istoric în calitatea lor autonomă, de studii de caz și nu doar ca material anex al scriiturii etnologice sau de contextualizare a unor expoziții tematice etnografice pe care intenționăm să le realizăm în activitatea noastră etnomuzeologică viitoare.

Nu în ultimul rând, important devine gradul în care vom reuși ca prin implicarea noastră, prin apelul la mărturia imagistică, să resuscităm interesul pentru reconturarea memoriei culturale, identitare, individuale și colective a comunităților investigate. Acesta este un adevărat câștig al proiectului - resimțit de altfel de-a lungul derulării sale - și anume, conștientizarea și antrenarea comunității (a autorităților locale, acolo unde există suficientă receptivitate) în demersul comun, apoi să încercăm o cât mai adecvată reprezentare și revitalizare a unor aspecte etnoculturale din arealul nostru mureșean și nu doar.

Dr. Dorel MARC

BEVEZETŐ. A NÉPRAJZI FOTOGRÁFIA – FORRÁS, ÖRÖKSÉG, EMLÉKEZET, TÉMA ÉS KOMMUNIKÁCIÓ A NÉPRAJZI DISKURZUSBAN

Az *Egy évszázad helytörténete képekben* című néprajzi és helytörténeti fotóalbum újabb kötete az azonos elnevezésű program eredményeinek látványosabb részét, a digitalizált fényképanyagot tárja elénk. A Nemzeti Kulturális Alap Hivatala által 2011-ben és 2013-ban támogatott projekt a Maros megye kistájain (Felső-Maros mente, Görgény völgye, Bölkény völgye, Mezőség, Küküllők vidéke, Nyárád mente) történő gyűjtő- és kutatómunkát, valamint ennek bemutatását vállalta. A projekt ötletgazdáinak és megvalósítóinak meggyőződése szerint a vizuális ábrázolások legalább annyira fontosak napjainkban, mint a leíró néprajz vagy összehasonlító néprajz módszereinek eredményeit könyvformában megjelenítő narratívák, vagy éppen a múzeumi reprezentációk.

F. Laplantine francia antropológus szerint a leíró néprajz módszere nem csupán a kultúrák leírását feltételezi – noha ez alapvető, amikor antropológiai kutatásokról beszélünk –, ugyanis a megfigyelésen túl fontos, hogy a bemutatás és értelmezés módszereit alkalmazva mások számára is érthetővé és értelmezhetővé váljon. Így alakul a *szemlélet egy nyelv*, amely a látható és olvasható közötti kapcsolat értelmezését feltételezi, ugyanakkor fejleszti annak képességét, hogy meghatározzunk bizonyos kapcsolatokat olyan érzékelési formák között, amelyeket egymástól függetlenül értelmezendők: forma, látás, nézés, memória, kép, képzelet, érzék vagy nyelv. A néprajzkutatónak úgy kell bemutatnia egy adott kultúrát, hogy a leírás és fényképezés módszereinek alkalmazásával megmutatkozzanak az adott kultúra jellegzetes vonásai.

P. Francastelhez hasonlóan több antropológiai szakír is úgy tartja, hogy „*az ember csak azt az információt tudja megérteni, amely addigi tudásrendszerébe integrálható.*” Ennek értelmében *nézhetünk* anélkül, hogy *látnánk*, amely igaz a néprajzi fényképekre is. A falusi kisközösségek tagjai idővel eltávolodtak a kultúrát addigi formájában fenntartó belső koherenciától, szokásjogtól, amely valamikor a társadalmi stabilitást és rendet biztosította. A modern társadalom egyre távolabb kerülése a rurális közösségektől arra sarkall, hogy egyre közelebb kerüljünk ahhoz, amit valamikor igencsak távolinak gondoltunk és arra készlet, hogy az „*otthon!*” a maga természetességével együtt e gy kulturális gesztusként értelmezzük.

Egy multikulturális közegben – amint ez igaz az általunk vizsgált Maros megyei kistájakra is – nem korlátozódhatunk kizárólag saját nyelvi kultúránk vizsgálatára, mert más kultúrák ismeretének hiányában, olyan alapvető információk kerülhetnek el a figyelmünket, amelyek fontosságára más kultúrák ismerete vezethet rá. A neves antropológus, Laplantine is ráerősített a közösség tagjaival való beszélgetések és interjúk fontosságára a néprajzi módszertan és az oral history szempontjából. A különböző források – mint a fénykép, magnetofon tekercs, film – választ adnak az értelmezési tévedések kapcsán felmerülő szkepticizmusokra. Ezen források legitimizálják a kutatás eredményét. Narcisa Ştiucă néprajzkutató szerint különböző természetű dokumentumok kell a hivatkozások alapját képezzék, ugyanis ezek figyelembevétele nélkül a vizsgálat eredménye az élettörténetek ingoványos talaján maradnának, erre korlátozódnának.

A széleskörű tudományos felkészültség elengedhetetlen feltétel a tudományos tevékenységet vállaló néprajzkutatók, antropológusok munkájának, ugyanis a kutatók intellektuális felelőssége többek között a vizuális reprezentációk működési mechanizmusának a feltárása. A vizuális reprezentációk egyre gyakoribbak a virtuális világban történő mindennapi elterjedésüknek köszönhetően, amely az erre irányuló tudományos kutatások számára is megmutatkozik. A vizuális ábrázolások térnyerésével egyidejűleg szem előtt kell tartanunk a pszichoanalízis, a kommunikáció szociológiája, esztétika, valamint a kultúratudományok megközelítéseinek szempontrendszerét. Egy hasonló interdiszciplináris tanulmány egyre égetőbb feladat, főként, ha elfogadjuk, hogy a vizuális kultúra elterjedése szervesen beépül a posztmodern társadalomba.

Napjaink társadalmi törekvések abba az irányba mutatnak, hogy a vizuális ingerek minél szélesebb közönség számára elérhetővé váljanak. Látnunk kell, hogy egy fénykép a szimbolumok fontos hordozója, ahol a szimbolum mint metafora elsősorban egy jellemző tulajdonság kiemelésére szolgál, nem jelentésmódosító funkciója a meghatározó. A társadalom szempontjából releváns értékeket és minőségeket szimbolumok segítségével közlünk. Az ember minden típusú megnyilvánulása (a képeket is ide értve) a

tapasztalatok eredményeképp értelmezendő, ami a receptorra kifejtett hatás által formált valóság-kép, nem abszolút valóság. Mindaz, amit érzékelünk az a reprezentáció folyamata, annak tárgya és a receptor közötti viszonyt tükrözi. Így vélekedik erről Roland Barthes is, a *Kép retorikája* írásában: a denotált szint csakis „elméleti”, mivel nincs olyan kép, amely ne hordozna konotatív jelentést, illetve értelmezhető lenne anélkül, hogy kontextualizálnánk azt.

A vizuális intelligencia egy közvetítő közeg a régi és új technológiák között, a képek közösségi, gazdasági és politikai szférában történő használata között, valamint egy új, vizuális közeg létrehozásaként és fejlesztéseként. A néprajzi fénykép esetében a vizuális tudatosság egyszerre képezi az eredményt és az előzményt egy szimbólum körvonalazásakor, amely a kép elemein keresztül értelmezendő. A fényképek elemzése az elemző személy értelmző képességét és kulturális tudását is igénybe veszi. A néprajzi kép többek között érzelmi kifejeződése, amely interkulturális szemszögből elemzett, ugyanis a fényképek különböző származású és kulturájú személyektől való.

A néprajzi leírások készítésekor körvonalazódnak látszik a nézés/szemlélés problematizálásának szükségessége. A nézés poétikáján túl, úgy véljük, hogy fontos különbséget tenni és összehasonlítani a két antropológiai reprezentációs módot, a fényképet és a néprajzi leírást, amelyeket külön nyelvként, külön szemiotikai rendszerként kell értelmeznünk. Ezek komplementer módon kiegészítik egymást, a más-más forrásokkal és eszközökkel dolgozó kutatási módszer egy téma többszemponútú értelmezésének lehetőségét kínálja, amelyek együttes használata a lehető legteljesebb megismerést célozza.

A fénykép a néprajzi jelentőségű dokumentumfilmhez hasonlóan nem szerepel mindig a tudományosság szempontjából teljesen elfogadott kutatási módszerként, vagy számszerűsíthető információforrásként – főként ami a társadalomtudományokat illeti. Ezért is jelentős ennek az albumnak a szerkesztése és közzététele, mivel jó példa a néprajzi szempontból jelentős fényképanyag bemutatására, ugyanakkor segít annak tudatosításában, hogy a fénykép az antropológiai kutatások fontos és legitim forrása.

Munkánk kezdetétől egyet tudtunk érteni Roland Barthes antropológus azon gondolatával, miszerint a fénykép nem csupán az emlékezés mechanizmusát indítja el, hanem egy valamikori identitási és kulturális rendszer megnyilvánulásának is tükrözője. Ilyen formán a fotográfia hozzájárul a hagyományos paraszti kultúra – amely folyamatos fellazuásnak van kitéve – újrateremtéséhez és újraértelmezéséhez.

Annak érdekében, hogy tudatosuljon a fotodigitalizálással is foglalkozó kutatások és projektek jelentősége, fontos megemlíteni, hogy a fényképek összegyűjtése, az archiválás folyamata és a kontextualizáláshoz szükséges kiegészítő adatok – mint a képen szereplő személyek vagy az élethelyzet beazonosítása – azonos kutatási eredményekhez vezethet, mint a „klasszikus” dokumentálás. Az adatbázis értéke és hitelessége is alacsonyabb lenne egy fotoarchívum hozzákapcsolása nélkül. Ezeken keresztül a kutatás egy másik szintjét is megtapasztalhatjuk a fényképeken szereplő személyek vagy ezek rokonaik, leszármazottaikkal történő interjúkészítéskor, ahol a fényképhivatkozások az emlékezés eszközeivé válhatnak. Ezt a módszertant sikeresen alkalmazták a Maros megyei múzeumok az említett fotoarchívumok összeállításakor.

Utólag a saját témáját illetően releváns fényképeket találó kutató visszatérhet a kutatási terepére, ahol a képen szereplő személyekkel, leszármazottaival, vagy a közösség más tagjaival értekezhet az addigi információi megerősítése, megcáfolása vagy éppen árnyalása érdekében. Ez egy olyan újabb módszert jelent, amely részletes néprajzi leírás készítésére is alkalmas, a társadalmi kapcsolatokról és viselkedésről. Más módszer a közösség tevékenységének hosszútávú vizsgálatát és rögzítését jelenti. Ilyen formán összehasonlíthatóvá válnak a régebbi felvételek az újonnan készületekkel, amelyen keresztül megragadhatók a hagyományos népi kultúra és civilizáció fejlődésének és visszafejlődésének pontjai.

Az informatika és technológia fejlődésének gyorsaságából adódóan – amely a fényképészeti technikák fejlődését is befolyásolja – a néprajzkutatók és antropológusok olyan új kihívásokkal kell szembenézzenek, amelyek során elengedhetetlen a vizuális fotodokumentációk és általánosan a vizuális reprezentációk kutatása és értelmezése során a változó gyakorlatok felhasználása. A dokumentumfotók „klasszikus” archiválási tevékenységének is keresztül kell mennie a fent említett változásokon, amelyek

reméljük nem fogja a fényképek értelmezésekor megszokott objektív és tárgyilagos kontextualizálás folyamatát befolyásolni. Erről a veszélyről értekezik Roland Barthes is: „A fotográfia nem (vagy nem feltétlenül) arról beszél, ami nincs többé, hanem csak arról, ami egészen biztosan volt.” (Roland Barthes: Világoskamra. Jegyzetek a fotográfiáról. Fordította Ferch Magda. Európa Könyvkiadó, Budapest, 1985)

Ez a megértés során döntő lehet, hiszen egy fénykép megtekintésekor nem csak az emlékezés mechanizmusa indul be, hanem egyfajta bizonyosságtudat is felszínre tör, ahol a fénykép feladata, hogy hitelesítse azt, amit reprezentál. Barthes, a fényképek kritikus elemzője, úgy tartja, hogy a kép műfaja az értelmezés esetlegességét is magában hordozza, mivel minden esetben reprezentál *valamit*, ellentétben egy írott szöveggel, ahol a szó egy egyszerű és hirtelen mozdulattal reflexióvá alakítható, élénk tárva az összes „részletet”, amely a megértés néprajzát feltételezi. Fontos, hogy a fénykép lehetőséget kínál az „inframegismerésre”, ugyanakkor hordozza a „biograféma” tulajdonságait, ugyanaz lévén a kapcsolata a történelemmel, mint a biografémának a biográfiával. Ebből is látjuk, hogy fontos szerepe van a fotográfiának a oral history, élettörténetek vagy narrációk kiegészítésében. A leírásokat, személyes leveleket kísérő fényképek kiemelt jelentőségűnek bizonyulnak a néprajzi elemzésekkel, a retextualizálás és rekontextualizálás folyamatainál. Mindenféleképpen a néprajzkutató és az antropológus is elismeri, hogy a fényképeknek nem a valóság hithű tükrözése a feladata, hanem a modellezés.

Ugyanakkor a családi archívumokban fellelhető, néprajzi és történeti témájú fényképek hasznosítása során, a konstans és a változó azonosítása egy olyan gondolkodási mechanizmus tetten éréséhez vezet, amely a különböző egyéni és kollektív élethelyzetekben jelentett motivációt. Ezáltal megismerhetjük azt, hogy hogyan és milyen szerepben vett részt a fénykép a kollektív és a családi identitás felépítésében, valamint ennek általános történetét, amely meghatározza az egyéni történeteket és jelentős, illetve életteli részét képezi az elmúlt évszázad helytörténetének felépítésében.

Egy új, ígéretes és érdekes felvetés bukkant fel a vizuális antropológiai kutatás területén, mely nem csupán egy, a kontextusból kiragadt fénykép, hanem a családi archívumban fellelhető teljes fényképkorpusz egészét elemzi. (Szalma Anna-Mária 2011-ben Kolozsváron, a Babes-Bolyai Tudományegyetem Bölcsészkar, Néprajzi és Antropológiai Szakon megvédett doktori dolgozata). Mindez abból a felismerésből ered, hogy a néprajztudomány különböző területein egyre nagyobb figyelem irányul a kultúra vizuális elemeire, nem csak elméleti szinten, de gyakorlati szempontból is, a lehangsúlyosabban pedig a kultúra megjelenítése és a reprezentáció kérdéskörére vonatkozóan.

A vizualitás elsősorban nem „csak” egy módszertani eljárás, hanem úgy is releváns, mint az élettörténet-mondásra és életpályákra vonatkozó kutatások tárgya. Így szükségessé válik a fénykép szerepét újratárgyalni a néprajzi diskurzusban, ahol a fénykép (1) mint a kutatás kiegészítője, információ hordozó felület; (2) tárgy- műalkotás; (3) kutatási téma és (4) független kommunikációs eszköz a néprajzi-antropológiai diskurzusban (vö. Szalma Anna-Mária). Az egy személy által birtokolt/egy személytől gyűjtött fényképkorpuszt autobiografikus szöveggént kezelhetjük, az egyén életéről készült vizuális narratívumnak, egy olyan szövegnek, melyet ütköztetni kell más, az életpályáról készült reprezentációkkal. A fényképek elemzése révén körvonalazódó biográfia és az írott és elmondott történetek több pontban érintkeznek, illetve több helyen egymásra tevődnek; a vizuális biográfia olyan tartalmakat emel ki, melyek másként nem volnának elérhetőek, csak a fénykép révén válnak explicitté. Az egymásra tevődések és a különbözőségek a kutatás szempontjából szintén jelentőséggel bírnak. A fent idézett szerző úgy véli a fénykép a teret és a személyes időt szegmensekre osztja és mint tárgy a lakott teret behatárolja. A fényképek így az ismert teret rögzítik, míg hozzájárulnak a személyes tér tágulásához. A fényképek ideje tekinthető lineárisnak (egy kronológiai sorrendet követve narratív jelleggel bír) vagy ciklikusnak (ismétlődő témák és események által szervezett). A fényképek hátán szereplő dedikációk gyűjteménye szintén egy olyan szövegcsoporthoz tartozhat, amely eléggé egységes, tipizált. Mindeközben a külső szemlélőnek (pl. a kutatóknak) ezek a dedikációk fontos információ halmazt képeznek, a belső szemlélőnek (a fényképet használóknak) pedig a ritualizált viselkedést határozza meg.

Ioana Popescu szerint mikor a fénykép történetéről, vagy múltjáról beszélünk, egyidőben beszélhetünk a szemlélet történetéről is (lásd. Ioana Popescu *Foloasele privirii*, București, Paideia, 2002), ugyanakkor az igazi szemlélet hasznáról is, amely fontos és szükséges megközelítés az új etnomuzikológia szempontjából. A gesztus, a szó, kollektív viselkedési minta mellett a szemlélet, mint felfedezési folyamat önmagában a kulturális paradigma egy fontos alkotóeleme. A bukaresti Román Paraszt Múzeuma keretében szerzett szakmai tapasztalat alapján Ioana Popescu felvetése olyan antropológiai perspektívát kínál, amely nem csupán a népi alkotás esztétikáját, hanem elsősorban a diszciplína határainak túllépését jelenti. Ez az eljárás sikeresen alkalmazható a néprajzi és történelmi fénykép szemlélésében, viszont ez a szemléletmód is újratanítást igényel. Így a fénykép szemlélésének hatása nem feltétlenül csak újraemlékezés, hanem egy kihívás, beleegyezés abba ami *-valódi-volt*, ami *-igaz-volt*. A fénykép így az igazság visszaadásának eszközévé válik, egy olyan igazságé, amely az idővel szembesül, így a valódi feltámadása. Heidegger szerint a fénykép újrateremti a már létezőt. A fénykép egy azonnali jelenlétet teremt a világban, egy együttlétezést, metafizikai valóságot (lásd Bogdan Nita, "Roland Barthes despre fotografie", articol apărut în revista *Cultura*, 27.01.2010, în secțiunea "*Cultura ideilor*"). A fénykép és a film mint antropológiai kutatási módszer használatában (vizuális és audio-vizuális), a hangsúly a szemlélésen van. A közösséget dokumentáló egyén szemlélete, a kutatás tárgyát képező egyén szemlélete és a kutatás eredményeit szemlélő az a három perspektíva, amit figyelembe kell venni bármelyik vizuális antropológiai kutatásban. Mindezek a szemléletek a kutatás lefolyásának pillanatában az adott néprajzi, vagy földrajzi tájegység által befolyásoltak, de hatással van rájuk egy művészeti ágazat elterjedése vagy éppen a jelenlegi divat is. A fénykép rögzítésekor figyelembe kell venni a helyi szabályokat a fényképezhető univerzumát, rögzítenie kell a kutatott közösség által javasolt és tiltott normákat, amely némely esetben a kitűzött céltól eltérő útra vezet.

Az ideális az lenne, ha ebből a rögzítési módozathoz indulnánk ki, a fényképek digitalizálása révén történő összegyűjtése és archiválása és/vagy megvásárlása a következő lépésben a néprajzi témájú fényképeket autonóm szerepükben, esettanulmányokként kezeljük és nem csupán csatolmányként, vagy egy-egy készülő tematikus kiállításunk kontextualizálásához szükséges eszközként.

Nem utolsósorban fontossá válik, hogy a beavatkozásunk által felkeltsük a figyelmet, újakörvonalazzuk a kulturális emlékezetet, a kutatott közösség egyéni és közösségi identitását, majd megpróbáljuk minél hitelesebben reprezentálni és tetten érni egy térségünkbe (Maros megye) tartozó etnokulturális aspektust.

Dr. Dorel MARC

INTRODUCTORY NOTES. ETHNOGRAPHIC PHOTOGRAPHY – RESOURCE, HERITAGE, MEMORY, THEME AND COMMUNICATION IN THE ETHNOLOGICAL DISCOURSE, OF VISUAL ANTHROPOLOGY

The publication of the second album of photographs that represent subjects of ethnography and local history, making best use of a digitized archive resulted by applying the project “A Century of Local History in Pictures”, project financed in two stages (2011, 2013) by the Administration of the National Cultural Fund and implemented in the rural communities of Mureș county, belonging to different ethnographic areas and subareas (Superior Mureș Valley, Gurghiu Valley, Beica Valley, Transylvanian Plain, Târnava Mică, Târnava Mare, Niraj Valley etc.) - was based on the belief that nowadays, the visual representation plays a role at least as important as book representation (through ethnographic descriptive writing, ethnological interpretative-comparative writing, anthropological systemically integrative writing), but also as important as ethno-museological representation.

As the French ethnologist F. Laplantine also claims in his work, “*Ethnographic Description*”, it does not merely mean a writing of cultures, without which there would be no anthropology in the true meaning of the word, it does not merely consist in seeing, but also in *making others see*, and then in *writing what we see*. Thus we proceed to *transforming what we look at in language*, which requires an interrogation of the relation between visible and legible, which drives our ability to establish relations between elements that are generally considered separate: shape, sight, look, memory, image, imaginary, meaning, language. The ethnologist must do in such a way to show the logic of a culture, using the ethnographic description, including that which can be achieved by analysing a photograph.

Some theoreticians argue that “we only see what we know or what we can integrate into a coherent system” (cf. P. Franca Castel). Thus, we can “look at”, view something without actually seeing it ... This observation can also be applied in ethnographic photography. It is the same with the look or view of the yesteryear village, community that distanced itself greatly throughout time from its past internal coherence, cultural system composed of habits that ensured its cohesion, stability, i.e. a different order. This distance from the village society where from many of us come is a distance that makes us become, little by little, extremely close to what perhaps was once distant, to rediscover in fact what we consider “home”, as being natural, innate, but also a cultural gesture. In a multicultural environment - as the one in the Mureș county investigated by us - if we remain bounded only to our own culture, we risk not only to become blind to others’ cultures but also short-sighted in regard to our own culture - as the same ethnologist and anthropologist Laplantine said, that is, failing to notice elements in our societies that have passed unnoticed before. The importance of consulting visual witnesses in ethnological research is emphasized again by other ethnologists, being absolutely mandatory in oral history, since photography, magnetophonotape, film, as stated by F. Laplantine, put an immediate end to the skepticism on the issue and the doubt on the interpretation. They can ascertain, authenticate, ensure, belonging to the field of certainty, evidence, representing moreover evidence of the objectivity of the facts. Documents of any nature represent a solid support of referentiality. Without them, ignoring them in the investigation or omitting them in the analysis, the researcher remains in the exciting but vulnerable horizon of life narrative, as was also recently reaffirmed by the ethnologist Narcisa Știucă.

Therefore, the need for a critically assumed theoretical journey in the methodology of visual anthropology is not only a necessary preparation for any ethnographer / ethnologist / anthropologist, but also an intellectual responsibility towards critical understanding of the mechanisms of visual representation, present more and more in research topics in both everyday reality and (or especially) in the virtual reality of the Internet. Along with this true invasion of representation through images, incursions are also needed in the psychoanalysis and theory of perception, in the sociology of communication, in aesthetics, in pragmatic or

culturalist approaches. The need for such studies is increasingly pressing, as far as we accept that *“visual culture” becomes overwhelming and all-inclusive in our postmodern society.*

The world today tends towards a *“full accessibility”* of *visual signs*. Photography also represents a vehicle of symbols. The symbols as metaphors work by assigning additional features and not by altering significance. Qualities and social values are transmitted through symbols. All manifestations of the human being, including images, are products of the experience, of how the receptor was stimulated by perceived reality; we will never have direct access to reality. All we can know is the way in which interaction occurs between representation, the represented object and the receiver subject. The same premise is also used in *“Rhetoric of the image”* by Barthes - the denotative level is strictly *“theoretical”* for the analysis of images, as it is difficult to imagine any image without connotations, without an attempt to contextualize them.

Visual Intelligence is defined therefore as an area of mediation between the *“old”* and new technologies, between the social, economic and political power of images and the development of a new, virtual space. More so, through ethnographic photography, producing a visual consciousness would be both the result and premise of shaping a symbolic system, interpretable in its components. However, image analysis also involves the viewer's personality with its perceptive and cultural systems. In the space we are concerned of, ethnographic photography additionally transmits, among others, an emotional expressiveness examined from an intercultural perspective as photographs belong to people who may come from different cultures.

The need to problematize *the importance of the look in the process of ethnographic description* is also taking shape. Beyond the poetics of the look, we also think that an important distinction in the comparative analysis of the two forms of anthropological representation is treating ethnographic photography and writing as two languages or two semiotic systems that propose differently an anthropological knowledge, or even better, the formula of photography (and documentary) complementarity and anthropological writing, in the sense that both products using related technologies can reveal different aspects of the same problem, and consequently can increase anthropological knowledge, seen and enriched from many perspectives.

Ethnographic photography, as well as ethnographic or documentary *“film”* is not always accepted as *“scientific material”* or considered quantifiable academic material, especially in the field of social sciences. Perhaps for this reason as well, continuing to publish these albums can be considered as a good exercise to think of ethnographic photography in terms of a valid product, complementary to anthropological knowledge, acquired through writing, therefore traditionally literary.

Since the initial stage of our research we have adopted the point of view confessed by Roland Barthes, a leading theorist of visual anthropology, who stated that the effect of photography is not only remembering, but *consent to what it was*, what it once was as manifestation in the realm of cultural identity. Photography may thus concretely and objectively contribute to the re-creation or re-living (in a Heideggerian sense) of something that once existed in the world of the traditional village, entered for a long time in an emphasized dissolution process.

In order to raise public awareness on the importance of our digitizing photographic images project's demarche, collecting auxiliary materials and recording necessary information for the contextualization of photographs, we state that the archiving, selection and identification of images represents the same type of demarche as the *“classic”* documentation, highly important when forming a *“database”* and which, without photographs, would certainly be incomplete and anyway, much poorer. Through archive images, however, we can reach a second level in research, by interviewing subjects or by reference to visual objects that stimulate or support the effort of remembering - undertaking successfully completed in the above mentioned museum archiving projects from Mureş County.

Afterwards, the researcher discovering in the archive photographs that are of interest for the topic of his research, may return on the field and look at some images with the subjects, with their offsprings or other members of the community in order to verify, reunify, confirm or refute some of the data that the photographs can reveal. This is another method by which one can achieve an ethnographic description of social behaviour or relationships. Other means are related to continuous monitoring and

recording of those observations –through specific techniques of investigation based on technological recording. We can thus compare older records with more recent ones and then elaborate value judgments and conclusions about some evolutionary aspects, but especially regressive aspects of traditional culture and civilization from certain ethnographic areas, manifested over time.

In the face of the dramatically rapid information technology progress, of photography and digital records in general, the ethnographers, ethnologists and anthropologists will be confronted with a number of challenges of the contemporary world, when their research and scientific valorisation activity will have to take into account all these mutations produced in the documentary photographic visual perception and representation. The archiving activity of the “classic” scientific documentary photography will also gradually move through this process, which we hope will not affect too much the power of objectification and contextualization of ethnological meanings long rendered through photography. At this risk was also referring Roland Barthes when he said that “the photograph does not (necessarily) say what is not anymore, but only, certainly, *what was*” (Roland Barthes, *Camera luminoasă. Însemnări despre fotografie*, Ed. Idea Design & Print 2005, p. 77). This subtlety in understanding would be decisive because in front of a photograph, the conscience not only takes the path of nostalgic memory, but also the path of certainty, since the essence of photography is *to ratify* what it represents. The author mentioned, a prominent, very subtle but also a critical and severe analyst of photography, considers it however “a pure contingency” because there is always *something* represented on it, unlike a text that, by the sudden action of a word, can make a phrase to pass from *description* to *reflection*, immediately revealing those “details” which constitute the actual ethnological knowledge material. What is important is that photography allows access to an *infra-knowledge*, in photography there are some “biographical” features and the photography has the same relation to history that the “biographeme” has to biography. What results from this is the importance of photographs to relate, complementarize oral history, life history, narratives and pictures discovered accompanying letters prove to be really useful in ethnological writing, in its (re)textualization and (re)contextualization. However, both the ethnographer and anthropologist or ethnologist admit that the photograph has not merely the value of an attempt to “faithfully” copy the objective reality, but also a modelling value.

Also, valorising the ethnographic and historical photography from private family archives, identifying constants and variables in these images, leads to capturing mechanisms of thought that motivated them in different instances of individual and collective life. Thus, we can learn how photography participates to create the identity of a family, a group and the general history of photography will determine in turn a sum of individual stories, thus finally outlining a lively and significant segment in the local history of the last century.

Some relatively recent concerns, visible in certain doctoral thesis, seem to be interesting and promising, related not only to singular photography, sometimes taken out of context, but to the whole corpus of photographs discovered in a family archive, that becomes a real source in applied research (see the summary of a doctoral thesis, *Fotografia în viața cotidiană. O abordare antropologică*, author Szalma Anna-Mária, held in 2011 at Babeș-Bolyai University, Cluj-Napoca, Faculty of Letters, Department of Hungarian Ethnography and Anthropology). It was started from the finding that different areas of ethnography and anthropology have demonstrated an increased interest in analysing the visual aspects of the investigated culture, not only theoretically but also in practice, the most pronounced under the issue of representativeness and culture display.

Visuality is not only or primarily a methodological issue, but it is relevant also as an object of research in oral history and / or narratives and life history. Thus appears the need to rediscuss the role of photography in ethnographic scientific discourse where photography appears alternately as 1) illustration, research resource / tool, support material / supplement in research, 2) (art, heritage) object, 3) research topic, 4) autonomous way of communication in the ethnographic / anthropological discourse (cf. Szalma Anna-Mária). The corpus of private photos owned by an individual and retrieved from him/her, can be interpreted as an auto (biographical) text, a visual variant of a life story, text which in turn can be compared and must be faced with other accessible achievements of life story telling. The biography deciphered from the analysis of private photographs and the written, recounted biographies of the individual intersect in many points, overlap on several levels; visual biography can reveal different

contents, which otherwise would not become explicit. The overlaps and divergences, more or less visible, are in turn equally important in terms of research. The author cited above observed that photography segments personal/individual space and time and, as an object, divides the living space. Therefore, photographs record the family space, as they contribute to “expand” individual space in time. The time of photographs can thus be perceived simultaneously as linear (following a chronological sequence, induces an attitude with narrative character) or cyclical (organized by recurring events and themes). The corpus of dedications attributed to the photographs makes up as well a fairly uniform (standardized) group of texts. While from an outer perspective (e.g. the researcher’s one), dedications from the back of photographs represent an important information and data base, from an inner perspective (the photographs user’s, the family’s, the micro-society’s) these are defined primarily as a manifestation of the ritualized behaviour.

If we talk about a history or past of the photography, we can speak of a history of looking, as presented by Ioana Popescu (see Ioana Popescu *Foloasele privirii*, București, Paideia, 2002), but also of the real “benefits of looking”, a necessary approach perspective in the context of contemporary ethno-museological paradigms. Along with the word, group behaviour and object, the look as exploratory approach is itself an important component of the cultural paradigm. Based on the experience and scientific expertise acquired within the Romanian Peasant Museum, Ioana Popescu’s approach offers an anthropological perspective not only on the aesthetics of peasant’s creation, but primarily an attempt to transgress the boundaries of the field through a multidisciplinary study: ethnological, aesthetic, anthropological. Her undertaking constitutes itself in an interesting approach from the perspective of looking at the cultural phenomenon in general and can be successfully applied within the ethnographic and historic photography “look”. However, this way of looking needs to be re-educated. Thus, the effect of looking at a photograph is not only and necessarily that of remembering, but also of a challenge to an exercise of consenting *what-was-real*, what was true. The function of the photograph becomes in this way that of rendering the truth, a truth that faces time, and then the photograph is a true resurrection. Speaking from a Heideggerian perspective, the photograph lives over something that once existed. The photograph establishes an immediate presence in the world - a co-presence, as it is also metaphysical (see Bogdan Nita, “Roland Barthes despre fotografie”, article published in the journal *Cultura*, 27.01.2010, in the section “*Cultura ideilor*”). But, in using photography and film (the visual and the audio-visual) as means of anthropological research, what is really important is in fact the look. The look of the person documenting a social group, an individual’s look turned into an object of research, the look of the person facing the product of research, these are the three perspectives conjugated which have to be taken into account in any visual anthropology research. All these looks are imposed or influenced by the geographic area, the time of the research and the prevailing mentalities which are confronted with this occasion, and even by the artistic trends or fashion of the time. Image recording must take into account also the local rules of the “photographable universe”, must follow the directions and the specific prohibitions of the researched community - what is accessible to the look, what is “not good” to be recorded, with the risk of sometimes moving the target off the subject originally proposed.

Therefore, it would be ideal that from this “capture”, accumulation and imagistic archiving through digitization (special and gratifyingly rich by implementing the above mentioned project) and/or acquisition - to take the next step to treat photographs with ethnographic and/or historical subject, in their autonomous capacity, as case studies and not only as annexed material to the ethnological writing or contextualization of ethnographic thematic exhibitions that we intend to undertake in our future ethno-museological activity.

Last but not least, what is important is the degree to which we manage, through our involvement, by appealing to the imagistic testimony, to revive the interest for the reshaping of cultural memory, identity memory, individual memory and of the investigated communities, then try a most adequate representation and revitalization of some ethno-cultural aspects in the Mureș County area and not only.

Dorel MARC, Phd

DIN REACȚIILE ETNOLOGILOR LA APARIȚIA PRIMULUI VOLUM „UN SECOL DE ISTORIE LOCALĂ ÎN IMAGINI“

[...] Superbul album-document „Un secol de istorie locală în imagini“, a apărut sub egida Muzeului Județean Mureș în colecția Bibliotheca Musei Marisiensis, Series Ethnographica nr. 3, Târgu-Mureș, 2011, realizat de un colectiv alcătuit din Angela Pop, Livia Marc, Laura Pop și Dorel Marc.

Volumul este deschis de un „Cuvânt înainte“ semnat de dr. Ligia Fulga, directorul Muzeului de Etnografie din Brașov, urmat de un „Argument“ datorat Angelei Pop, redactorul șef al seriei amintite, din care aflăm detalii în legatură cu desfășurarea acestui proiect, finanțat de AFCN. „Caracterul inovativ al programului este dat de această provocare a implicării și participării locuitorilor alături de specialiștii muzeului la reconfigurarea trecutului lor, fotografia fiind percepută ca o oglindă în care se citesc momente, instantanee ale vieții individului, familiei și satului tradițional“.

Dr. Dorel Marc este autorul unui scurt dar dens studiu introductiv despre „Fotografia etnografică – martor și argument în analiza antropologică a imaginilor“, din care de reținut ar fi, dincolo de detaliile tehnice privind colectarea, sortarea, selecționarea fotografiilor, „filosofia“ acestui tip de cercetare: „Albumul de fotografie etnografică este, înainte de toate, o sinteză a unor mesaje care vin dintr-o lume aproape apusă, care își prelungește însă existența dincolo de vreme și vremuri prin instantanee surprinse cu măiestrie artistică de maestrul fotografi, „ciparii“ orașelor care au cutreierat satele sau la studiourile cărora țărani pășeau cu emoție pentru a intra într-un alt fel de veșnicie. Ei se pozau cu convingerea că fotografierea lasă în urma ei nu doar o amintire, ci o adevărată moștenire a unor generații izvoditoare și purtătoare de tradiție“. Fotografiile reținute pentru album, dintr-un număr de 3382 piese, au fost ordonate în câteva secțiuni: „Familia“, „Copilăria și școala“, „Armata“, „Ocupații“, „Obiceiuri“, „Port popular“, „Viața socială“.

Laudabilă și în spiritul celei mai mari corectitudini este menționarea, în anexele lucrării, a tuturor celor care au contribuit la realizarea albumului. Cinste lor și celor care au pus în practică acest proiect admirabil. O inițiativă care ar trebui extinsă în toate comunitățile românești, din sate și chiar din orașe.

Nicolae Constantinescu, „Eternizarea clipei: fotografia în etnologie“, în rev. *Cultura*, nr. 399/ 22 noiembrie 2012

EGY ÉVSZÁZAD HELYTÖRTÉNETE KÉPEKBEN FÉNYKÉPALBUM ELSŐ KIADÁSÁNAK REFLEXIÓIBÓL

A dokumentumértékű *Egy évszázad helytörténete képekben* album 2011-ben, Marosvásárhelyen a Maros Megyei Múzeum szakmai irányításával, a Bibliotheca Musei Marisiensis Ethnographica 3. köteteként jelent meg. A munkacsoport a néprajzi múzeum munkatársaiból, Pop Angela, Marc Livia, Pop Laura és Marc Dorel állt össze.

A kötet Fulga Ligia, a brassói Néprajzi Múzeum igazgatójának előszavával kezdődik, amelyet Pop Angela, a kiadvány főszerkesztőjének *Indoklása* követ. Ebből részletes információkat kaphatunk a Nemzeti Kulturális Alap Hivatala által támogatott projektről: *“A program innovatív jellege abból adódik, hogy a helyi lakosság aktívan részt vett a múzeumi szakemberek mellett a saját múltjának rekonstruálásában, ahol a fénykép olyan tükörként teteleződik, amelyben az egyén, a család és a település életéből vett pillanatképek láthatóak.”*

Marc Dorel, *A néprajzi témájú fényképek – tanúság és érvelési eszköz a képek antropológiai elemzésében* rövid és lényegretörő bevezető tanulmánya, amely a gyűjtési technikák és a képek válogatása során alkalmazott koncepció bemutatásán túl a kutatás „filozófiájáról” is értekezik: *„E néprajzi témájú fényképeket tartalmazó album mindenekelőtt egy letűnőfélben lévő világ üzeneteinek szintézise, mely a fényképészek – akik bejárták a vidéki településeket, vagy akik műtermébe a parasztok izgalommal léptek be – által művészei érzékkel megragadott pillanatfelvételeken keresztül meghosszabbítja önnön létét, hogy ezek bejuthassanak egy másfajta “örökkévalóságba”. Abból a meggyőződésből fényképeződtek, hogy a fénykép nemcsak emléket állít, hanem a hagyományt őrző nemzedékek igazi örökségévé válik.”* A fényképalbumot alkotó 3382 kép a következő címszavak szerint rendeződik: család, gyerekkor és az iskola, katonaság, foglalkozások, szokások, népviselet, társadalmi élet.

A függelékben az albumhoz hozzájáruló személyek név szerinte szerepelnek. Gratulálok nekik, és mindazoknak, akik az album elkészítésében közreműködtek. Egy olyan kezdeményezésről beszélhetünk, amelyet érdemes lenne kiterjeszteni minden romániai vidéki, sőt városi közösségre.

Nicolae Constantinescu: Eternizarea clipei: fotografia în etnologie. *Cultura*, nr. 399/22 noiembrie 2012

EXCERPT OF ETHNOLOGISTS REACTIONS TO THE APPEARANCE OF THE FIRST VOLUME OF „A CENTURY OF LOCAL HISTORY IN PICTURES“

[...] The gorgeous album-document “A century of local history in pictures” appeared under the aegis of the Mureş County Museum, in the collection Bibliotheca Musei Marisiensis, Series Ethnographica, no. 3, Târgu-Mureş, 2011, conducted by a team consisting of Angela Pop, Livia Marc, Pop Laura and Marc Dorel.

The volume is opened by a “Foreword” signed by dr. Ligia Fulga, director of the Museum of Ethnography Braşov, followed by an “Argument” due to Angela Pop, editor in chief of the above-mentioned series, from which we learn details about the conduct of this project, funded by AFCN. “The innovative character of the program is given by this challenge of involvement and participation of people together with museum specialists to the reconfiguration of their past, the photograph being perceived as a mirror in which moments, snapshots of the life of the individual, family and traditional village can be read”.

Dr. Marc Dorel is the author of a short but dense introductory study about the “Ethnographic Photograph - witness and argument in the anthropological analysis of images”, out of which should be noted, beyond the technical details regarding the collection, sorting, selection of photographs, the “philosophy” of this type of research: “The album of ethnographic photography is, above all, a summary of messages that come from a world almost gone, but which extends its existence beyond time and times through snapshots captured with artistry by master photographers, the cities’ “imagers” who have wandered through the villages or at whose studios peasants walked in with the emotion of entering into a different kind of eternity. They were posing with the belief that the shooting leaves behind not just a memory but a true legacy of generations creating and carrying the tradition”. The photographs retained for the album, out of 3382 pieces, were arranged in several sections: “Family”, “Childhood and school”, “Army”, “Occupations”, “Habits”, “Costumes”, “Social Life”.

Praise-worthy also in the spirit of the largest correctness is the mention, in the annexes, of all those who contributed to the album. Honour to them and to those who put in practice this admirable project. An initiative that should be extended to all Romanian communities, in villages and even in the cities.

Nicolae Constantinescu, “Eternizarea clipei: fotografia în etnologie” (Perpetuation of the moment: Photography in ethnology), in *Cultura*, no. 399/
November 22, 2012

Sângeorgiu de Mureș, familia Tătar Dumitru, 1938 [O.I.]

Erdőszentgyörgy, a Tătar család, 1938

Sângeorgiu de Mureș, the family Tătar, 1938

Familia
Család
Family

Zau de Câmpie [MV]
Mezőmehes

Zau de Câmpie [MA]
Mezőmehes

Tăureni [BP]
Mezőtöhát

Zau de Câmpie[HA]
Mezöméhes

Zau de Câmpie[CM]
Mezöméhes

Familii din Miheșu de Câmpie, [FI], [NA]
Mezőmehesi családok
Families from Miheșu de Câmpie

Răzoare, poză realizată în studioul Emil Fischer [RM]

Răzoare, photo taken in the studio of Emil Fischer, royal photographer
Mezővelké, Fischer Emil műhelyében készült féltétel

Familii din Răzoare [BL]
Mezővelkéri családok
Families from Răzoare

*Din albumul de fotografii al familiei Oprean, Târgu-Mureș [OD]
Az Oprean család fényképalbumából, Marosvásárhely
From the family album of Oprean family, Târgu-Mureș*

Erdeş-Mureş [BC]
Aradsvásárhely

Vultur Matilda, Vultur Otilia, din Sângeorgiu de Pădure, în refugiu, Al Doilea Război Mondial [OD]

Az erdőszentgyörgyi Vultur Matilda és Vultur Otilia a menekülés idején, második világháború

Vultur Matilda and Vultur Otilia from Sângeorgiu de Pădure, in refuge, in the second World War

Familia Vultur, Sângeorgiu de Pădure, în perioada interbelică [OD]

Vultur család, Erdőszentgyörgy, a két világháború között

The Vultur family in Sângeorgiu de Pădure, interwar period

Familii din Sângeorgiu de Pădure [R. JJ], [B.C.]
Erdőszentgyörgyi családok
Families from Sângeorgiu de Pădure

Sângeorgiu de Pădure [BC]
Erdőszentgyörgy

Familii din Sângeorgiu de Pădure [S M], [SF]
Erdőszentgyörgyi családok
Families from Sângeorgiu de Pădure

Familii din Sângeorgiu de Pădure [S M]
Erdőszentgyörgyi családok
Families from Sângeorgiu de Pădure

Berecki Mihály 1871-1956, moșier, Sâmbriaș [LL]
Berecki Mihály 1871-1956, földbirtokos, Jobbágytelke
Berecki Mihály 1871-1956, landed proprietor, Sâmbriaș

Berecki Jusztina cu copiii ei, gemeni, Sâmbriaș [L.L.]
Berecki Jusztina ikergyermekeivel, Jobbágytelke
Berecki Jusztina with her twins, Sâmbriaș

*Bakó Erzsébet, prima jumatate a secolului XX, Sâmbriaș [K.N.]
Bakó Erzsébet, 20-ik század eleje, Jobbágytelke
Bakó Erzsébet, first half of the 20th century, Sâmbriaș*

*Familie din Vărgata [V.E.]
Család Csíkfalváról
Family from Vărgata*

Tamási Sándor în anii 1860-1870. Atelierul Herczeg din Tîrgu Mureş
Tamási Sándor 1860-1870 körül. Herczeg fotográfia, Marosvásárhely
Tamási Sándor 1860-1870. Photo studio Herczeg from Tîrgu Mureş

Fotografie de familie realizata de fotograful satului, Gáll Sándor, Vărgata
Családi fénykép, Gáll Sándor, csúkfalvi fényképész által készített felvétel
Family photo taken by Gáll Sándor, village photographer, Vărgata

Balog József cu familia, anii 1950, Vărgata [F.E.]
Balog József családjával, 1950-es évek Csíkfalva
Balog József with his family, in the 1950s, Vărgata

András Anna, anii 1930, Vărgata [F.E.]
András Anna az 1930-as években, Csíkfalva
András Anna, in the 1930s, Vărgata

Familia Balogh, Vărgata [F.E.]
A Balogh család, Csíkfalva
Balogh family, Vărgata

Mura Mică, copiii Mare Petru și Maria cu mama lor, 1913 [MV]
 Kisszederjes, Mare Petru és Maria gyermekként édesanyjukkal, 1913
 Mura Mică, the children Mare Petru and Maria with their mother, 1913

Mura Mică, Mare Ravica cu copiii [MV]
 Kisszederjes, Mare Ravica a gyerekekkel
 Mura Mică, Mare Ravica with children

Lefăia, Andone Ravica cu Letiția, 1951 [MV]
 Lefița, Andone Ravica és Letiția, 1951
 Lefăia, Andone Ravica with Letiția, 1951

Răzoare, 1939 [RM]
Mezővelkér, 1939

Răzoare [BL]
Mezővelkér

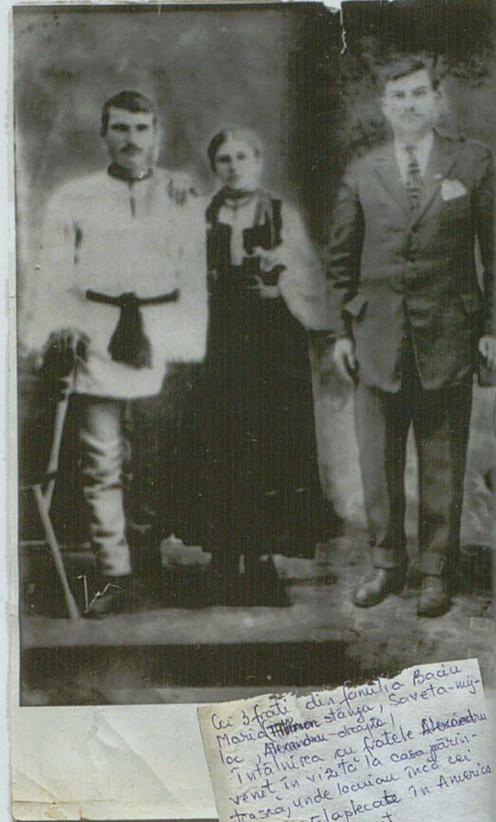
Ărăgău, familia Suciu, 1950 [MV]
Aragó, a Suciu család, 1950
Ărăgău, the Suciu family, 1950

Nadășa, familiile Cocian și Cioba, 1932, [MV]
Görgénynádas, a Cocian és Cioba családok, 1932
Nadășa, the families Cocian and Cioba, 1932

Afintiş, 1939 [NLM]
Cîntos, 1939

Cucerdea, frații Baci - ultima
revedere, 1912 [PAC]
Oláhkocsárd, Baciú család – az
utolsó viszontlátás, 1912
Cucerdea, the three brothers
Baciú, the last meeting, 1912

Cei 3 frați din familia Baciú
Măria ~~fratelui~~ stăruie, Saveta - mij
loc, Alexandru - drăgăla
Tutălău cu fițele Alexandru
venit în vizită la casa mamei
trasey, unde locuiau încă cei
2 frați. El pleacă în America
unde e a mamei
- 1912 -
13/8
- nu a mai avut ocazie să se
revedea frații
Făcuseră o reșchită pentru
ans Alexandru în urmă cu
ni mureau Saveta la 68

Bogata, 1917 [NLM]
Marosbogát, 1917

Maiorești, părinții lui Iustin Handrea [KM]
Maroslaka, Handrea Iustin szülei
Maiorești, the parents of Iustin Handrea

Grup de școlari din Zau de Câmpie, [C.V.]
Mezőméhés tanulói
Group of schoolchildren from Zau de Câmpie

Copilăria și școala
Gyerekkor és az iskola
Childhood and education

CELEI
MAI
DRAGI
DIN CEI
DRAGI...

8 Martie

DE ZIUA CE-O AȘTEPTI ÎN
PRAG
CU MULTE FLORI ALESE....

EU ÎȚI UREZ MĂMICA MEA
ANI MULȚI ȘI NOI SUCESE!

Fotografii realizate de fotograful satului, Emil Suci, Mîheșu de Câmpie, [E.S.]

A falu fényképésze, Suci Emil által készített felvételek, Mezóméhes

Photos made by the village photographer Emil Suci, Mîheșu de Câmpie

<https://biblioteca-digitala.ro> / <http://muzeulmures.ro>

Grup de școlari din Sângeorgiu de Pădure
Erdőszenyörgyi tanulók
Group of schoolchildren from Sângeorgiu de Pădure

Eleve din Sângeorgiu de Pădure, perioada interbelică
Iskolás lányok a két világháború között, Erdőszenyörgy
Schoolgirl from Sângeorgiu de Pădure, interwar period

Grup de eleve din Sângeorgiu de Pădure, printre care și surorile Vultur, [O.D.]
Tanulók, köztük a Vultur testvérek, Erdőszenyörgy
Group of schoolchildren from Sângeorgiu de Pădure, among them Vultur sisters
<https://biblioteca-digitala.ro> / <http://muzeulmures.ro>

Certificat de absolvire, Zurgălău Emil, Școala
Elementară, Zau de Câmpie, 1948, [Z.A.]
Zurgălău Emil iskolai bizonyítványa,
Mezőméhes, 1948
Graduation certificate, Zurgălău Emil,
elementary school, Zau de Câmpie, 1948

Școlari din Răzoare în prima clasă de liceu la
Turda, [B.L.]
Mezővelkéri diákok az első középiskolai
osztályban Tordán
Schoolchildren from Răzoare, in the first class
of highschool at Turda

Grup de școlari din Sângeorgiu de Pădure, [S.M.]
Tanulók, Erdőszentgyörgy
Group of schoolchildren from Sângeorgiu de Pădure

Grupuri de școlari din Sângeorgiu de Pădure, [Ș.D.],[S.M.]
Erdőszentgyörgyi tanulók
Groups of schoolchildren from Sângeorgiu de Pădure

Un zâmbet și-o floare, Sângeorgiu de Pădure, [S.M.]
 Egy mosoly és egy virág, Erdőszentgyörgy
 A smile and a flower, Sângeorgiu de Pădure

Concurs de săniuțe, 1972, Răzoare, [B.L.]
 Szánkóverseny, 1972, Mezőelkér
 Sleds contest for children, 1972, Răzoare

Joc la pășune, Zau de Campie, [M.A.]
 Játék a legelőn, Mezőméhés
 Game on pasture, Zau de Câmpie

Pui, pui..., Sângeorgiu de Pădure, [S.I.]
 Éliás, Tóbiás..., Erdőszentgyörgy
 The child and the chicken, Sângeorgiu de Pădure

Din nou cu săniuța, Sângeorgiu de Pădure, [S.I.]
 Ismét a szánkóval, Erdőszentgyörgy
 With the sled again, Sângeorgiu de Pădure

Descoperind lumea din cărucior, Zau de Câmpie, [A.O.]
A világ felfedezése a babakocsiból, Mezöméhes
Discover the world from the baby stroller, Zau de Câmpie

La băiță în lighean, Zau de Câmpie, [M. A.]
Mosdótálban, Mezöméhes
Bath in the basin, Zau de Câmpie

Dii căluțule, dii! Tăureni, [M. A.]
Gyí lovacskám! Mezőtóhút
"Go horse", Tăureni

15
Frații Oprea pozând la renumitul studio Heiter Georg, fotograf regal, Reghin, 1940, [M.V.]
Oprea testoérek a híres Georg Heiter királyi fényképész szászrégeni műtermében, 1940
The Oprea brother in the famous photo studio of Heiter Georg, royal photographer from Reghin

*Copilaria la Vărgata [V.E.], [K.N.]
Gyerekkor Csíkfalván
The childhood on Vărgata*

Laslo Emil, Carolina și Ana, 1933,
Sângeorgiu de Mureș
Marosszentgyörgy [O.I.]

La Școala catolică de fete Sancta Maria din Târgu Mureș (anii '40)
A marosvásárhelyi Sancta Maria Leányiskolában (1940-es évek)
At Girls Catholic Scool Sancta Maria from Târgu-Mureș (40 years)

Bereczki Póli, clasa a II-a, Cluj [K.N.]
Bereczki Póli osztálytársaival 1962-ben, Kolozsvár
Bereczki Póli with his classmate from II grade, 1962, Cluj

<https://biblioteca-digitala.ro> / <http://muzeulmures.ro>

Copiii cu oițe, Gabor Nazarica cu German Domnița, 1974, Râpa de Jos
Gyermekkor a juhokkal, Gabor Nazarica és German Domnița, Alsórépa, [M.V]
Childhood with sheeps, Gabor Nazarica and German Domnița, 1974, Râpa de Jos

Mare Ionel cu mielul la Mura Mică, 1969, [M.V.]
Mare Ionel a bǎrǎnnyal, Kisszederjes, 1969
Mare Ionel with lamb at Mura Mică, 1969

Portret în uniformă, 1939, Luduș, [A.A.]
 Egyenruhás portré, 1939, Ludas
 Portret in military uniform, 1939, Luduș

Festivitate pe stadionul din Luduș, 1939, [A.A.]
 Ünnepség a ludasi stadionban, 1939
 Festivity on the Luduș stadion, 1939

Promoția 1937-1938 a Școlii de contabilitate-cooperatie, Luduș, [A.A.]
 A ludasi könyvelő iskola 1937-1938-as évfolyama
 Promotion from 1937-1938 of the Accounting and Cooperative School, Luduș

*Elevi din Sângeorgiu de Pădure, 1930, [O.D.]
Tanulók, Erdőszentgyörgy, 1930
Schoolchildren from Sângeorgiu de Pădure, 1930*

*Eleve la Școala Normală de Fete din Blaj, [O.D.]
A balázsfalvi leányiskola tanulói
Schoolgirl at Normal School for girl in Blaj*

Careu școlar, Zau de Câmpie, [H.A.]
 Iskola a futballpályán, Mezőzáh
 School celebration, Zau de Câmpie

Manifestări sportive școlare, perioada comunistă, Zau de Câmpie, [M.A.]
 Sport a kommunizmusban, Mezőzáh
 Schoolchildren sport demonstration in the communist era, Zau de Câmpie

Manifestare pentru pace, cu elevi și profesori, Sângeorgiu de Pădure, [B.C.]
 Békemozgalom iskolásokkal és tanszemélyzettel, Erdőszentgyörgy
 Demonstration for peace by students and teacher, Sângeorgiu de Pădure

Cabinet pentru învățământ politic, Zau de Câmpie, [M.A.]
 A politikai oktatás kabinete, Mezőzáh
 Schoolroom for political education

Magazin de triciclete și jucării, 1970, Sângeorgiu de Pădure, [B.C.]
 Tricikli- és játékbolt, 1970, Erdőszentgyörgy
 Shop for tricycles and toys, 1970, Sângeorgiu de Pădure

Magazin de confecții pentru copii, 1980, Răzoare, [B.L.]
 Készruhabolt gyerekeknek, 1980, Mezővelkér
 Shop for children's clothes, 1980, Răzoare

Pionier trompetist, Vărgata, [V.E.]
 Trombitás pionír, Csíkfalva
 Pioneer trumpeter, Vărgata

Grup de pionieri cu dirigintele la castelul din Zau de Câmpie, [Z.A.]
 Pionírok a mezőzáhi kastélynál
 Group of pioneers with their head teacher at the castel from Zau de Câmpie

Dumitru Ioan din Mura Mică cu camarazii din armată, 1928, [M.V.]
A kisszederjesi Dumitru Ioan katonatársával 1928-ban
Dumitru Ioan from Mura Mică with army comrades, 1928

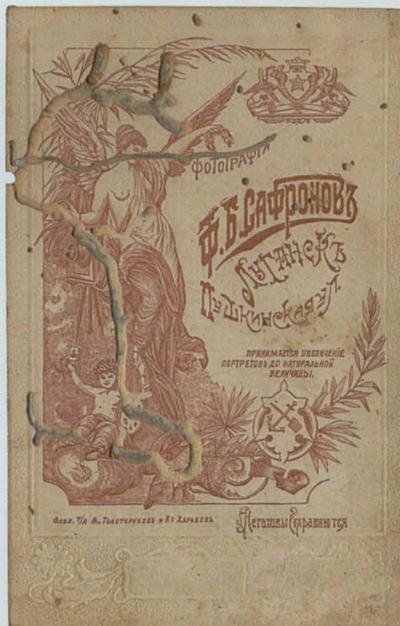
Armata
Katonaság
The Army

Dumitru Ioan, a lui Vasile din Mura Mică, căzut pe frontul din Ucraina în al-II-lea Război Mondial, 1943, [M.V.]
Dumitru Ioan Kisszederjesről, elesett az ukrájnai fronton a második világháborúban, 1943
Dumitru Ioan from Mura Mică, fell on front in Ukraina, in the second World War, 1943

Juvenire trimisă
la scumpii mei,
părinți și frați
dela mine al' lor
sui și frate care
i' uleste foarte
mult,
Remitere Ioan
Mursi 25-VI-1943

Juvenire trim
la scumpii mei,
părinți și frat

Dumitru Ioan din Mura Mică cu camarazii din armată, 1928, [M.V.]
A kisszederjesi Dumitru Ioan katonatársaival 1928-ban
Dumitru Ioan from Mura Mica with army comrades, 1928

Amintire din război cu Mare Toader din Mura Mica (în dreapta) [M.V.]
Emlék a háborúból, kisszederjesi Mare Toader (jobb oldal)
Memory from war, Mare Toader from Mura Mică (in left)

Militar din Răzoare în permisie la un studio foto din Cluj, [N.T.]
Katona egy kolozsvári műteremben
Soldier from Răzoare, on furlough, at a studio from Cluj

Alături de cei dragi în Sângeorgiu de Pădure, [O.D.]
A szerettek mellett, Erdőszentgyörgy
With the loved ones from Sângeorgiu de Pădure

Grănicerul Tescar Ioan din Tăureni, în armată la
Sighetul Marmăției, 1943, [B.P.]
Tescar Ioan, mezőtóháti határőr a hadseregben,
Máramarosszigeten, 1943
The border guard Tescar Ioan from Tăureni, in the
army at Sighetu Marmăției, 1943

Moldovan Alexandru din Tăureni, vânător de munte, 1937, [B.P.]
Moldovan Alexandru, hegyivadász Mezőtőhátról, 1937
Moldovan Alexandru from Tăureni, in the army, 1937

Moldovan Ion din Tăureni, în armată la Câmpina, 1949, [B.P.]
A mezőtőháti Moldovan Ion a campinai hadseregben, 1949
Moldovan Ioan from Tăureni, in the army, at Câmpina, 1949

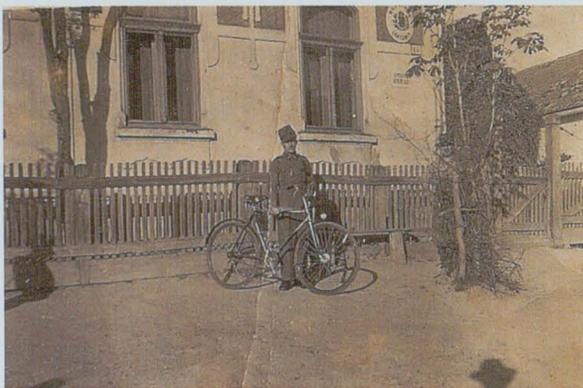
Jandarm la datorie. Simó Ferenc, Şiclod, 1933, [F.R.]
 Simó Ferenc, csendőr szolgálatban, 1933, Siklód
 Gendarme at duty. Simó Ferenc, Şiclod, 1933

Militar în permisie, 1958, Sâmbriaş - Hodoşa, [T.K.]
 Szabadságon, 1958, Jobbágytelke-Székelyhodos
 Soldier on furlough, 1958, Sâmbriaş, Hodoşa

Militari în armata germană, Vărgata, [F.E.]
 Katonák a német hadseregben, Csíkfalva
 Soldiers in the German Army, Vărgata

Jandarm la post, Sângeorgiu de Pădure, [B.Z.]
 Csendőr, Erdőszentgyörgy
 Gendarme at his post, Sângeorgiu de Pădure

Militari în armata germană, Vărgata, [V.E.]
 Katonák a német hadseregben, Csíkfalva
 Soldiers in the German Army, Vărgata

Vânători de munte, Vărgata, Kerekes József și Kerekes János, Doberdo, 1914 [K.A.]
Csikfalvi hegyvidékosok, Kerekes József és Kerekes János, Doberdo, 1914
Soldiers, mountain troops, Vărgata, Kerekes József și Kerekes János, Doberdo, 1914

Militar din Vărgata, [F.E.]
Csikfalvi katona
Soldier from Vărgata

Az istoánházi Barha Ioan szüleivel. A fénykép emlékül készült a frontra indulás előtt, 1918, Marosludas
The parents of Barha Ioan from village Iștihaza, Ațintiș, taken before going to war, 1918, Luduș

Militar din Vărgata, [V.E.]
Csikfalvi katona
Soldier from Vărgata

Militari care au luptat la Câmpeni-Turda; pe fotografie sunt marcați cu bulină roșie soldații care au murit și cu bulină albastră soldații care au fost luați prizonieri, 1941, [A.A.]
A Câmpeni-Torda szakaszán harcoló katonák csoportképe, a fétvételén pirossal jelölték a elesetteket, kékkel az elfogott katonákat, 1941

<https://biblioteca-digitala.ro/> - <http://muzeulmures.ro> marked the soldiers who died and with blue dot the soldiers who was taken prisoner. 1941

Vultur Ioan în uniformă de marinar, [O.D.]
Vultur Ioan tengerész egyenruhában
Vultur Ioan in marine military uniform

Amintire din timpul
Serviciului Militar
în Kossa
1943
Soldat Farcaș Nicolae
Regi. 8 Motorizat
Kossa

Amintire din anul
1942 de când a
trecurt Lunga
în România
Nicolaie

Amintire:
Al meu Nume
Se va uita
Dar fotografiile mea
Pururea va rămână
Nicolaie.
1943

Farcaș Nicolae
regi. 8 motorizat
Kossa
Korack
Amintire din serviciu
Mii militare.
Kossa la 30/ Junii 1945
Nicolaie

Amintire din timpul
Serviciului Militar
în Kossa
1943
BODNAR-FARCAȘ
NICOLAIE
Farcaș
Nicolaie

Amintirile din armată ale soldatului Farcaș Nicolae din Hodac, înrolat în regimental 8 motorizat german, Kossa (1942-1943), [M.U.]
Katona emlékek. A hodáki Farcaș Nicolae, Kossan a nyolcadik német motorizált ezredbe soroltva (1942-1943)
Memories from army of the soldier Farcaș Nicolae from Hodac, enlisted in the German Motorized Regiment 8, Kossa, 1942-1943

*Petru Negru din Răzoare, fotografie realizată la Cluj, 1936, [N.T.]
 Mezővelkéri Petru Negru Kolozsváron készült portréje, 1936
 Petru Negru from Răzoare, photo taken at Cluj, 1936*

*Înmormântarea în groapa comună a soldaților români la Rostov pe Don
 Román katonák temetése egy oroszországi tömegsírba Rosztov-na-Donu
 The burial in a common grave of the Romanian soldiers at Rostov-on-Don*

*Soldății sanitari maghiari plecând pe front prin Miercurea - Ciuc, 1944, [B.L.]
 Táborig seborvosok (felcserek) frontra indulása Csíkszeredában, 1944
 Hungarian sanitary soldiers going to front from Miercurea - Ciuc, 1944*

Poza din permisie, Zau de Câmpie, [P.N.]
Szabadságon, Mezőzáh
Photo from furlough, Zau de Câmpie

Militar din Zau de Câmpie, [I.A.]
Mezőzáh katona
Soldier from Zau de Câmpie

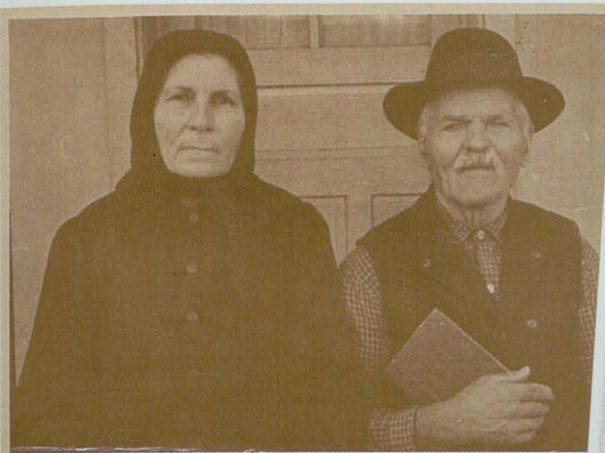
Militar transmisionist din Zau de Câmpie, [M. A.]
Mezőzáh távközlő katona
Signalling soldier from Zau de Câmpie

*Militari de gardă din Sângeriu de Pădure, 1932, [T. G.]
Erdőszentgyörgyi szolgálatos katonák, 1932
Soldiers on guard from Sângeorgiu de Pădure*

Nemeș Zahei și Nemeș Veronica din Miheșu de Câmpie, cu decretul de conferire a medaliei "Ferdinand I" cu spadă și panglică, soldat în Garda Națională Românească, participant la Marea Adunare Națională de la Alba-Iulia, fotografie din 1968, [N.P.]

Nemes Zahei és Nemes Veronica 1968-ban „I. Ferdinand” kitüntetéssel, a Román Nemzeti Gárda katonája, a gyulafehérvári nagy Nemzetgyűlés résztvevője részére Nemes Zahei and Veronica from Miheșu de Câmpie, with the decree awarding the medal "Ferdinand I", with sword and braid, soldier in the Romanian National Guard, participant on the Grand National Assembly from Alba-Iulia, photo from 1968

Militari din Sângeorgiu de Pădure în Primul Război Mondial, [S.R.]
Erdőszentgyörgyi katonák az első világháborúban
Soldiers from Sângeorgiu de Pădure, in the first World War

Militari din Sângeorgiu de Pădure, [S.F.]
Erdőszentgyörgyi katonák
Soldiers from Sângeorgiu de Pădure

Militarul Vultur Aurel din Sângeorgiu de Pădure în armată la cavalerie, 1930, [O.D.]
Az erdőszentgyörgyi Vultur Aurel a lovas hadseregben, 1930
The soldier Vultur Aurel from Sângeorgiu de Pădure in the army, at cavalry, 1930

Hofmann cs. és kir. altábornagy hadtestje. Ételosztás a fronton.

*Aprovizionare pe front, Corpul de armata al gen-loc Hofmann [S.I.]
Ételosztás a fronton. Hoffmann cs. és kir. altábornagy hadtestje
Front supply, the army section of gen.lt.col. Hofmann*

In amintirea zilelor
petrecute la sanatoriul "Carmel"
Masina sanatoriului pe care au fost
transportate bolnavii si raniti dela
Spitalul 9 de campanie "Kolaj"
26 Sept. - 7 Oct. 1943.
Eupatoria - Crimeea
Boaghiu

In amintirea zilelor de suferinta
petrecute la sanatoriul "Carmel"
Masina sanatoriului pe care au fost
transportati bolnavii si raniti dela
Spitalul 9 de campanie "Kolaj"
27 Septembrie 1943.
Sargent.
Boaghiu Ioan
Bat. 12 Hlori munte
compania 12
of. 62.

Eupatoria
Crimeea

Grup de fotografii cu specificare pe verso "din războiul sfânt împotriva bolșevismului"; ostași din zona Luduș, compania vânători de munte într-un sanatoriu din Crimeea și pe teatru de operațiuni militare, 1943; printre militari se află Boaghiu Ioan din Luduș, [A.A.]

„A bolșevizmus elleni szent háborúból” feliratú fényképek; hegyvidéks csapat egy Krím szigeti szanatóriumban és egy hadszíntéren, 1943, a katonák közt áll a ludasi Boaghiu Ioan is

On the back of this group of photos is specified "From the holy war against bolsevism". Soldier from Luduș zone. The Company of mountain troop in a sanatorium from Crimeea and on the theater of the military operations, 1943. Among soldiers are Boaghiu Ioan from Luduș

Treieratul cu batoza la Zau de Câmpie, [P.I. și Z.A.]
Cséplés a cséplőgéppel Mezőzáhon
Threshing at Zau de Câmpie

Ocupații
Foglalkozások
Occupations

Căruța, plugul și grapa confiscate pentru colectiv, Zau de Câmpie, [O.A.]

A kollektív által elkobozott szekér, eke és borona, Mezőzáh

Cart, plough, harrow confiscated for cooperative farm, early communist era, at Zau de Câmpie

*Pornirea carului la câmp, Sângeorgiu de Padure, [S.R.]
A mezőre indulva, Erdőszentgyörgy
Going by cart to field, Sângeorgiu de Mureș*

La secerat cu Pușcaș Maria, Zileru Maria, Danciu Maria a lui Brișcuțu, Danciu Paulina și Szilagy Lina, 1960, Nadășa, [M.V.]
 Az arató Pușcaș Maria, Zileru Maria, Danciu Maria, Danciu Paulina és Szilagy Lina 1960-ban
 The wheat harvest , Pușcaș Maria, Zileru Maria, Danciu Maria a lu Brișcuțu, Danciu Paulina and Szilagy Lina, 1960, Nadășa

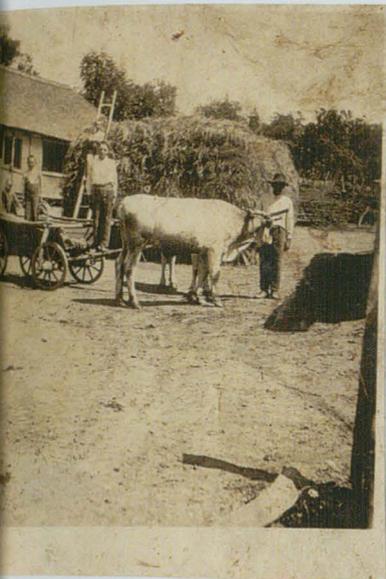
Norma de sapă la colectiv, Zau de Câmpie, [N.G.]
 Kapálási norma a kollektív idején, Nagyszederjes
 Quota of hoeing at cooperative farm, Zau de Câmpie

Batoza la Mura Mare, 1952, [M.V.]
 A cséplőgép, Nagyszederjes, 1952
 The tresher at Mura Mare, 1952

Arie pentru snopii de treierat, Vărgata, [F.E.]
 Asztagba rakás, Csíkfalva
 Threshing area, Vărgata

Toader a Victoriei, cu copiii Toader, Ioan și Maria, la cărat snopii de grâu în stog, 1946, Mura Mică, [M.V.]
 Toader a gyerekekkel, Ioan-al és Maria-val asztagba rakják a búzakévéket, 1946, Nagyszederjes
 Toader a Victoriei, with children Toader and Ioana, in carrying sheaves of wheat in rick, 1946. Mura Mică

Sângeorgiu de Pădure, [B.C.]
 Erdőszentgyörgy

Cumuna grâului la încheierea recoltatului,
 1972, Miheșu de Câmpie, [M.M.T.]
 Aratóünnepély 1972-ben Mezőmehesen
 Wheat crown at the harvest end, 1972,
 Miheșu de Câmpie

Bărbați din Miheș la școala de tractoriști în Dumbrăvioara, [F.A.]
 Mezőmehesi férfiak a sáromberki traktoriskolában
 Men from Miheș at tractor driver school in Dumbrăvioara

La secerat și treierat cu combina, Zau de Câmpie, [P.I.]
 Aratás és cséplés a kombájnnal, Mezőzáh
 At wheat harvest and threshing, Zau de Câmpie
<https://biblioteca-digitala.ro> / <http://muzeulmures.ro>

Transportul peștelui cu barca, Zau de Câmpie, [N.G.]

A hal csónakkal szállítása, Mezőzáh

The transport of fish with boat, Zau de Câmpie

<https://biblioteca-digitala.ro> / <http://muzeulmures.ro>

Activități piscicole, Zau de Câmpie, [N.G.]
Halászáti tevékenységek, Mezőzáh
Fisheries activities, Zau de Câmpie

Recoltă după o toamnă bogată la Miheșu de Câmpie,
1975, [M.M.T.]

Szüret egy gazdag őszt után 1975-ben, Mezőméhes
A harvest after a rich fall, Miheșu de Câmpie, 1975

Cu tutunul la uscat, 1975, Miheșu de Câmpie, [M.M.T.]

Dohányszárítás, 1975, Mezőméhes

Drying tobacco, 1975, Miheșu de Câmpie

Cu recolta în lăzi și butoaie... Sângeorgiu de Pădure, [B.C.]
A gazdag termés, Erdőszentgyörgy
The harvest in the crate and barrel... at Sângeorgiu de Pădure
<https://biblioteca-digitala.ro> / <http://muzeulmures.ro>

Învagonatul lemnului pe Valea Gurghiului la Hodac, 1960, [M.U.]
 A fa vonatra rakása a Görgényi völgyén, 1960
 Wood loading on wagon, Gurghiu Valley, Hodac, 1960

Amintire de la Gura Jării
 De la învagonat cu
 Conzula și cu Jan
 1960
 Valea Gurghiuului - Gura Văii

Cojitul și ulucăritul lemnului în Munții Gurghiului, 1965, [O.D.]
 A deszka előállítása a Görgényi havasokban, 1965
 Wood peeling and groove making in Gurghiu Mountains, 1965

Trofee de vânătoare la Zau de Câmpie, [J.A.]
 Vadásztróféák, Mezőzáh
 Hunting trophy at Zau de Câmpie

Vânătorii "regali" de la Lăpușna, 1928, [M.U.]
 "Királyi" vadászok Laposnyatelepen, 1928
 "Royal" hunters at Lăpușna, 1928

Munca voluntară la Sângeorgiu de Pădure, [O.D.]
 Önkéntes munka Erdőszentgyörgyön
 Voluntary work at Sângeorgiu de Pădure

Lucrări la strada principală din Sângeorgiu de Pădure, [O.D.]
 Munkálatok az erdőszentgyörgyi főúton
 Works on the main road from Sângeorgiu de Pădure

Mos Gliga lu Dumitru din Ibănești, cu vacile pe pășune la Dulcea, 1973, [O.I.]
 A libânfalvi Mos Gliga tehennekkel a dulcsai legelőn, 1973
 Forefather Gliga lu Dumitru from Ibănești, with cows at pasture, Dulcea, 1973

Creșterea păsărilor de curte la Răzoare, [M.L.]
 Háziállatok tenyésztése Mezővelkén
 The keeping of poultry, Răzoare

La construirea șoselei din Răzoare, 1960, [B.L.]
 A mezővelkéri út építése, 1960
 The road construction at Răzoare, 1960

Munca pe câmp la Răzoare, 1970, [N.T.]
 Mezői munka, Mezővelkér, 1970
 At hoeing, Răzoare, 1970

Bunica Ioana din Răzoare, torcând, 1950, [B.L.]
A szövő Ioana néni 1950-ben, Mezővelkér
The grandmother Ioana from Răzoare, spinning, 1950

La războiul de țesut în Sângeorgiu de Pădure, [S.I.]
A szövőszéknél, Erdőszentgyörgy
At weaving loom, Sângeorgiu de Pădure

Argășitul pielor de oaie la Sângeorgiu de Pădure, [S.I.]
Báránybőrcserezés, Erdőszentgyörgy
Tanning sheepskin at Sângeorgiu de Pădure

Rogojinăritul
Gyékénykötés
Matting

*Cizmari din Zau de Câmpie, [F.M.]
Csizmadaiúk, Mezőzáh
Shoemakers from Zau de Câmpie*

*Căruțaș din Zau de Câmpie la curelar în Luduș, [I.A.]
Mezőzáhi fuvaros a ludasi szűgyártónál
Teamster from Zau de Câmpie at fellmonger, in Luduș*

Balul Strugurilor la Vărgata, 1969, [F.E.]

Szüreti bál Csíkszabolcán, 1969

The grapes ball at Vărgata

<https://biblioteca-digitala.ro> / <http://muzeulmures.ro>

Obiceiuri
Szokások
Customs

Nuntă la Zau de Câmpie, [M.A.]
Esküvő Mezőzáhon
Wedding at Zau de Câmpie

Nunta la Zau de Câmpie, [C.V.]
Esküvő Mezőzáhon
Wedding at Zau de Câmpie

*Nunta la Zau de Câmpie [Z.A.]
Esküvő Mezőzáhon
Wedding at Zau de Câmpie*

*Nunta la cort, 1977, Luduș [S.A.]
Esküvő a sátorban, 1977, Marosludas
Wedding at tent, 1977, Luduș*

Nunta la Zau de Câmpie, [Z.A.]
Eskitőő Mezőzáhon
Wedding at Zau de Câmpie

Fam. Cismaş Gheorghe
anunţă căsătoria fiicei lor

Fam. Ormenişan Ioan
anunţă căsătoria fiului lor

Aurora
cu d-l
Sandu Ormenişan

A.
S.

Sandu
cu d-şoara
Cismaş Aurora

Cu drag vă invită a lua parte la celebrarea căsătoriei lor,
care va avea loc în ziua de 16 septembrie 1962 orele 16,
în comuna Zaul de Cimpio.

Noşi: Familia Găbudeanu Lonuş din Zaul de Cimpio

Fam.
anunţ

Sandu Ormenişan

Cu drag vă invită a lua parte la celebrarea
care va avea loc în ziua de 16 septembrie 1962 orele 16
Zaul de Cimpio.

Vătafi și miri la nunta din Zau de Câmpie, [C.V.]
Az ifjú pár és a vőfélyek, Mezőzáh
Brides, groom and groomsmen at wedding at Zau de Câmpie

Miri din Șerbeni, Alion și Ana, 1920, [O.I.]
Soropházi ifjú pár, Alion és Ana 1920-ban
Groom and bride from Șerbeni, Alion and Ana, 1920

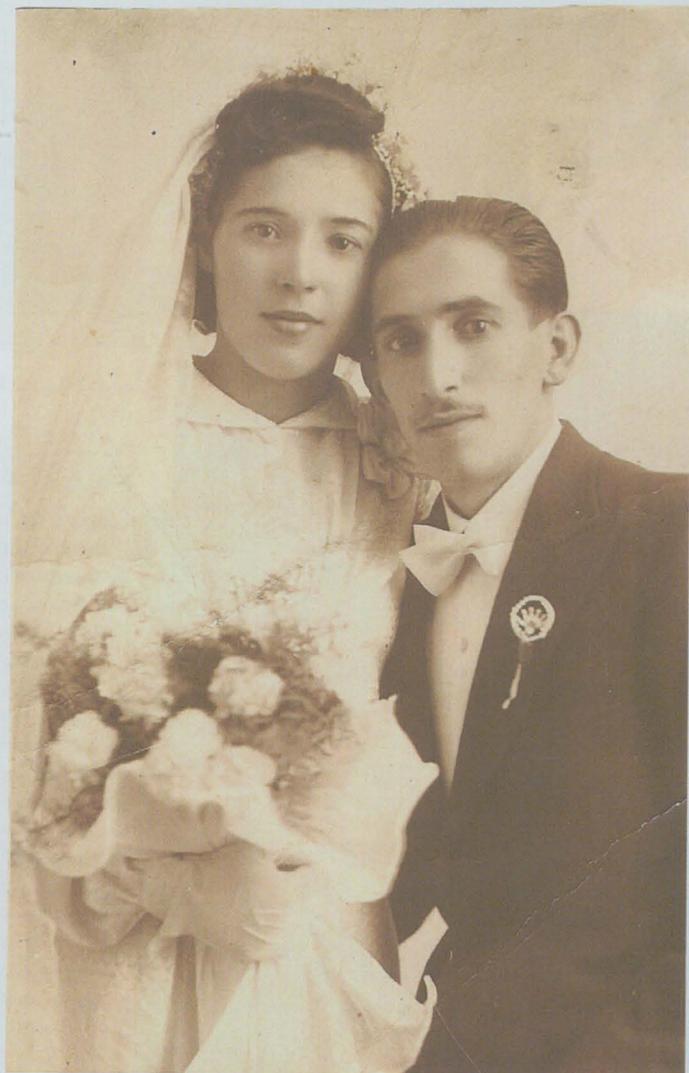
Nuntă la Sângeorgiu de Pădure, 1949, [S.M.]
 Esküő Erdőszentgyörgyön, 1949
 Wedding at Sângeorgiu de Pădure, 1949

Vătafii Oprîș Gheorghe și Tordai Ștefan din Sângeorgiu de Mureș, 1908, [O.I.]
 Marosszentgyörgyi vőfélyek, Oprîș Gheorghe și Tordai Ștefan, 1908
 Groomsmen Oprîș Gheorghe and Tordai Ștefan from Sângeorgiu de Mureș, 1908

Miri din Vărgata, [F.E.]
Csikfalvi ifjú pár
Bride and groom from Vărgata

"Bunicii mei miri": Berkecz István și Bandi Iren, 1943, Târgu – Mureș, [B.K.]
"Nagyszüleim esküvői képe": Berkecz István és Bandi Irén, 1943, Marosvásárhely
Bride and groom from Târgu-Mureș, Berkecz István and Bandi Iren, 1943

Obiceiuri de înmormântare
Temetkezési szokások
Burial Customs

Vaidacuta, 1980 [D.G.]
Vajdakuta

Miheșu de Câmpie, [B.I.]
Mezőmehes

Zau de Câmpie, [P.I.]
Mezőzáh

Teu mie noy
So mie gni gnece o mpoone
So epi meangore noera
Nu o leacti simunta
Madule pi buseni mei
Tindog so mo iesti si iei
Do ce nel mara bu boluovit
Soati vana mei pi gnepit
Ulu ve supenati pi mint
De moocate nu stopo nimu
Ulu nu oticum iti viut
Si te duce olepe lumi
Veniti cumnoti pi cumnoti
Veniti moena so o olom
Ee nitam gnepit so iotom
Fi nu care vam cumnot
Peste vam boti dot
me denteti de nam gnepit
In lumie cot am trout

Verș de înmormântare compus de Maria Nemes, 1999, Miheșu de Câmpie, [M.M.T.]
Halotti búcsúztató, költötte Nemes, Maria, 1999
Burial verse composed by Maria Nemes, 1999, Miheșu de Câmpie

Zau de Câmpie, [A.O.]
Mezőzáh

22 Februar 1999

Samboto dimincata
Lopo lile lin trogea
Ananta si tot salu
Bo o muzit Domnu Stancu
Uscubun pi respecto
Ne cand avint in rati noit
Tel pi tofi lo aguzat
Si paroti lo respecto
Di cel nel no iubolovit
Vas mult no mei nocopit
Mama o trout co o trout
Batoa mio mei iubit
Co na o marit ek bobieno
C marit ek marit chin
Dupa este laboloveste
In lumie ca gnece traiepti
C vrate o vrate
Alagrie liti ca no cafa
Ne gnece iesti pi in lumie
Dentim cum cel nel in geto
Noi ek vrate in legem
Ulu shum co te Bile avim
Ulu shum co te muphuare
Abonka pi la cone vine
Tine pe ni aptepote
Si cu boti ni vinobete
Tine cel nel nu mai gneobit
Ulu shum co te Bile avim
Ulu shum co te muphuare
Abonka pi la cone vine
Tine pe ni aptepote
Si cu boti ni vinobete
Tine cel nel nu mai gneobit
Ulu shum co te Bile avim
Ulu shum co te muphuare

Lari tot ca oi agenit
Si te ingroapo cu romenit
Lari ca
Lari me
Lari pe
Si cu me
Bino de
De 27 co
Am vine
So nu ek
De anto
Te pzo
Cum me
Etra in
In dno
Co me
Romoi
Bino co
Si in de
Si cu
Co Dec
De mo
So in de
Si oare nilo odus
Lari tot ca ni romenit
Si marit muzit muphuare
Ulu shum co te Bile avim
Ulu shum co te muphuare

Zau de Câmpie, [P.I.]
Mezőzáh

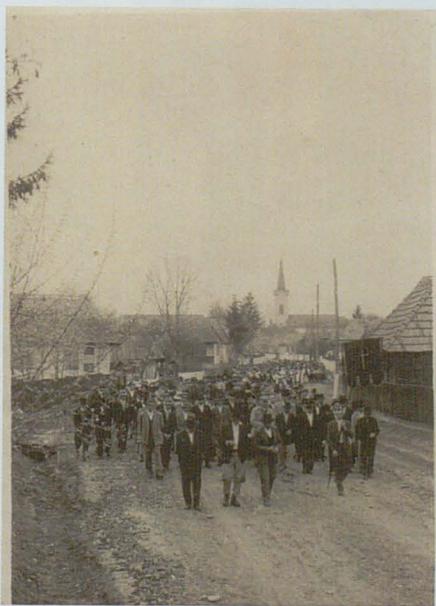
Zau de Câmpie, [M.A.]
Mezőzáh

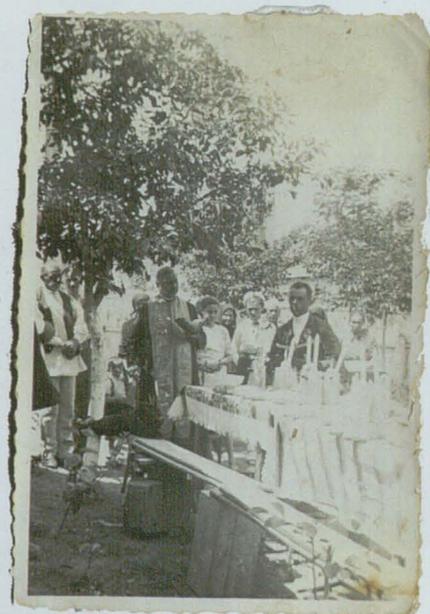
Zau de Câmpie, [M.A.]
Mezőzáh

Zau de Câmpie, [O.A.]
Mezőzáh

Tg. Mures, [O.D.]
Marosvásárhely

Luduș, [A.A.]
Marosludas

Tg. Mures, [O.D.]
Marosvásárhely

Obicei al feciorilor din a doua zi de Pasti, anii '70 [V.E.]

Húsvéti szokás a '70-es években, Csíkfalva

A lads custom on the second day of Easter, in Vărgata, 70th years

*Obicei al feciorilor din a doua zi de Pasti, anii '70 [V.E.]
Húsvéti szokás a '70-es években, Csíkfalva
A lads custom on the second day of Easter, in Vărgata, 70th years*

*Balul strugurilor, Vargata, 1953, [M.T.]
Szüreti bál, Csíkfalva, 1953
The grapes ball, Vărgata, 1953*

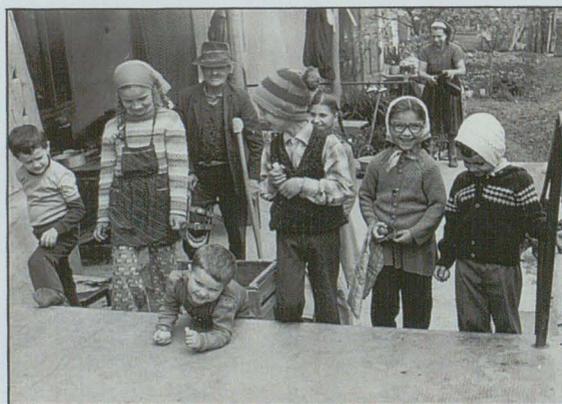
De Florii în cimitir , Vaidacuta, [G.D.]
Virágvasárnap a temetőben, Vajdakuta
On Palm Sunday, at cemetery , Vaidacuta

Ospățul Paștilor, Vaidacuta, [G.D.]
Húsvéti lakoma, Vajdakuta
Easter Feast, Vaidacuta

Sfințirea alimentelor de Paști, [O.D.]
Ételszentelés húsvétkor
Easter food consecration

Obicei de Paști la Vaidacuta, [G.D.]
Húsvéti szokás Vajdakután
Easter custom at Vaidacuta

Obiceiuri de Paști la Zau de Câmpie, [A.O.]
Húsvéti szokások Mezőzúhon
Easter custom at Zau de Câmpie

Colind cu steaua de Crăciun, 1962, Razoare, [N.T.]
Csillagjárás és karácsonyi kántálás, 1962, Mezővelkér
Carol with star, at Christmas, 1962, Răzoare

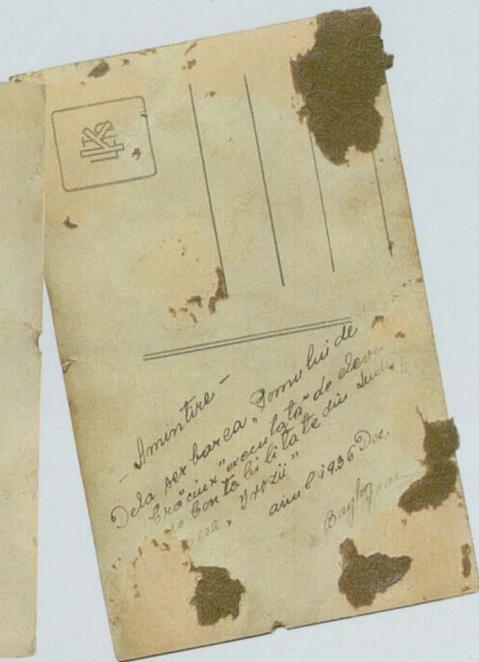
Sorcovitul de Anul Nou, 1980, Razoare, [B.L.]
Újévi fogadás, 1980, Mezővelkér
Tradition at New Year's Eve, 1980, Răzoare

"Irozi" la Zau de Câmpie, [C.V.]
Mezőzáhi betlehemesek
Christmas customs, sketch with Herod, at Zau de Câmpie

Obiceiuri de Crăciun – sceneta "Irozii" interpretată de elevii Școlii de contabilitate din Luduș, 1936 [A.A.]
Betlehemes játék a könyvelési szakiskola diákjainak előadásában, Marosludas
Christmas customs, sketch with Herod, the students of the accounting school from Luduș, 1936

Amintire -
De la serbarea "Gomului de
Exerciții" executată de elevii
ale Bisericii "Sf. Iliodor" de elevii
Bisericii, anul 1936 Dec.

Bayly, J. A.

„Troziu“

*Moldovan Ioan și Lușsa Maria, la horă, 1945, Tăureni, [B.P.]
A hórászó Moldovan Ioan és Lușsa Maria 1945-ben, Mezőtóhát
Moldovan Ioan and Lușsa Maria, at dancing, 1945, Tăureni*

Port popular și prietenie
Népviselet és borátság
Folk costumes and friendship

Flăcăi la horă: Moldovan Mihăiță, Pop Petru și Ioan, de-a lui Cicirezu, în port de sărbătoare, cu pană în clop, crenguță de măgheran și mușcată. Tăureni, [B.P.]
 Hórászni induló ifjak: Moldovan Mihăiță, Pop Petru és Ioan tinnepi viseletben, kalapjukban toll, majoránna és muskátli, Mezőtóhát
 Lads at dancing, Moldovan Mihăiță, Pop Petru and Ioan, de-a lu Cicirezu, in festive costume, with feather in hat, with twig of marjoram and geranium, Tăureni

Moldovan Ioan și Lușsa Maria, la horă, 1945, Tăureni, [B.P.]
 A hórászó Moldovan Ioan és Lușsa Maria 1945-ben, Mezőtóhát
 Moldovan Ioan and Lușsa Maria, at dancing, 1945, Tăureni

Tescar Maria, și Găzdac Paraschiva, 1942, Tăureni, [B.P.]
 Tescar Maria és Găzdac Paraschiva 1942-ben, Mezőtóhát

*Mamă și fecior, Zau de Câmpie [J.I.]
Anyja és fia, Mezőzáh
Mother and son, Zau de Câmpie*

*În port de sărbătoare la Zau de Câmpie
Ünnepi viseletben Mezőzáhon
In holiday costume at Zau de Câmpie*

*În vizită la rude [P.I.]
Látogatóban a rokonságnál
Visiting at relatives*

*La studio [M.A.]
A műteremben
At photo studio*

Amintire pentru prieteni, Miheșu de Câmpie, [R.F.]
Emlékül a barátoknak, Mezőmehes
Memory for friends, Miheșu de Câmpie

Ursuț Silvia la Sârmaș, 1936, Miheșu de Câmpie,
Ursuț Silvia Nagysármáson, 1936, Mezőmehes
[N.A.]

Maier Maria cu o prietenă în port de sărbătoare, Miheșu de Câmpie
Maier Maria barátjével ünnepi viseletben, Mezőmehes
Maier Maria with a friend in holiday costume, Miheșu de Câmpie
[F.I.]

La târgul din Sârmaș, 1960, Miheșu de Câmpie, [E.A.]
A nagysármási vásárban, Mezőmehes, 1960
At Sârmaș fair, 1960, Miheșu de Câmpie

Mamă și fiică în port de sărbătoare,
Trif Eugenia și Ana, 1930, Razoare, [B.L.]
Anyá és lánya ünnepi viseletben, Trif
Eugenia és Ana 1930-ban, Mezővelké
Mother and daughter in holiday costume,
Trif Eugenia and Ana, 1930, Răzoare

Raț Anica la 14 ani în port din zona Albei,
1917, Luduș, [S.A.]
A 14 éves Raț Anica népviseletben,
Marosludas, 1917
Raț Anica at 14 years in costume from Alba
area, 1917, Luduș

Boca Anisia, în port de sărbătoare la Sâmpetru
de Câmpie, 1932, Razoare, [B.L.]
Boca Anisia ünnepi viseletben Uzdiszentpéteren,
1932, Mezővelké
Boca Anisia, in holiday costume, at Sâmpetru de
Câmpie, 1932

Bugnar Silvia în port de sărbătoare,
Luduș, [R.A.]
Bugnar Silvia ünnepi viseletben, Marosludas
Bugnar Silvia, in holiday costume, Luduș

Frații Oltean Aurel și Aurelia din Ațintiș, înainte de plecare fetei din casa
părintească în familia viitorului soț, 1928, Luduș, [N.L.]
Oltean Aurel és Aurelia, testvérpár Cintosról, 1928-ban a lánya a jövőendőbeli férj
családjához költözése előtt, Marosludas
Brothers Oltean Aurel and Aurelia from Ațintiș, before girl leaving the parents
house for the future husband house, 1928, Luduș

Surorile Haba Anica, Elisabeta și Elena, fiicele lui Haba Ioan de la Teleac, slujnice la casa preotului Grama Partenie (1887-1968.) preot paroh din Mura Mare, 1932
 A telekfalvi Haba Ioan lányai: Haba Anica, Elisabeta és Elena, Grama Partenie (1887-1968) pap házábanál szolgáltak, 1932
 The sisters Haba Anica, Elisabeta and Elena, the daughter of Haba Ioan from Teleac, servants at priest in Mura Mare, Grama Partenie (1887-1968), 1932, [M.V.]

Danciu Valeria și Matei Maria, 1965 Nadașa. [M.V.]
 Danciu Valeria és Matei Maria, 1965, Görgényvádas

Trei din fetele lui Mare Toader a lui Mihai, Victoria, Lina și Maria din Mura Mică la 1921. [M.V.]
 Mare Toader három lánya: Victoria, Lina és Maria Kisszederjesről, 1921
 Three daughter of "Mare Toader a lui Mihai", Victoria, Lina and Maria from Mura Mică, 1921

Olariu Aurica și Erneian Toader, 1945, Sângeorgiu de Mures, [O.I.]
Olariu Aurica és Erneian Toader, 1945, Marosszentgyörgy

Crăciun Victoria, 1938, Râpa de Jos, [M.V.]
Crăciun Victoria, 1938. Alsórépa

*Szócs Vilma, 1935, Sângeorgiu de Pădure [S.M.]
Szócs Vilma, 1935, Erdőszentgyörgy*

*Gătită de sărbătoare, [R.I.]
Ünneplőben
Dressed for holiday*

*Fete la studio, 1957, [R.I.]
Lányok a műteremben, 1957
Young girls on studio, 1957*

Tânăr la studio, [S.I.]
 Fiaŧal legény a műteremben
 Young in studio

Berecki Mihály, 1914, [R.I.]
 Berecki Mihály 1914-ben

*Familia Boldizsar în port de sărbătoare, 1936, Sâmbriaș, [D.E.]
A Boldizsár család ünnepi viseletben, 1936, Jobbágytelke
The Boldizsar family in festive costume, 1936, Sâmbriaș*

*Simó Zsuzsanna din Sâmbriaș, seruitoare la Cluj în 1924, [F.R.]
A jobbágytelki Simó Zsuzsanna, szolgálólány Kolozsváron 1924-ben
Simó Zsuzsanna from Sâmbriaș, seroant at Cluj, 1942*

*Laurențiu Maria, Laurențiu Teodor și Achim Anica la Târgul din
Sârmaș, 1932, [V.A.]
Laurențiu Maria, Laurențiu Teodor és Achim Anica a nagysármási
vásárban, 1932
Laurențiu Maria, Laurențiu Teodor and Achim Anica at Sârmaș fair,
1932*

Balogh Jozsef la 19 ani și prietenul său Fazakas Lajos, 1928, Vărgata, [F.E.]

A 19 éves Balog József és barátja Fazakas Lajos 1928-ban, Csikfűlva

Balogh Jozsef at 19 years and his friend Fazakas Lajos, 1928, Vărgata

Demeter Ilonka și verisoara ei Kovács Julianna, din Drojdii, seruitoare la Cluj
A seprődi Demeter Ilonka és unokatestoére, Kovács Julianna, szolgálólányok
Kolozsváron

Demeter Ilonka and her cousin Kovács Julianna, from Drojdii, servant at Cluj
[S.E.Z.]

*Ferenczi Márton, Irod, 1940 [K.A.]
Ferenczi Márton 1940-ben, Ehed*

*Tinere fete din Glăjărie, la început sec XX, [F.E.]
Fiatul lănyok Görgeányivogcsúrről, XX. század eleje
Young girls from Glăjărie, early of XXth century*

*Bakó Erzsébet, Vărgata [K.N.]
Bakó Erzsébet, Csíkfulva*

Sfințirea bisericii ortodoxe din Sângeorgiu de Mureș la 22 noiembrie 1909
Az ortodox templom szentelése 1909 november 22-én, Erdőszentgyörgyön
The consecration of the Orthodox Church from Sângeorgiu de Mureș,
November 22, 1909, [O.I.]

Viața socială
Társadalmi élet
Social life

*Cu muzicanții la cules, Zau de Câmpie, [Z.A.]
Szűret a zenészekkel, Mezőméhés
With musicians at harvest, Zau de Câmpie*

*Taraful din Miheș și Sârmaș la nuntă în Răzoare, [B.L.]
A mezőméhési és nagysármási cigányzenekar Mezővelkéren
Group of musicians from Miheș and Sârmaș at wedding in Răzoare*

*Lăutari din Lechința la nuntă în Răzoare, [B.L.]
Muzsikusok egy mezővelkéri esküvőn
Musicians from Lechința at Răzoare*

*Cântec, joc și voie bună la Miheșu de Câmpie
Zene, tánc, és jókedő Mezöméhesen
Song, dance and cheerfulness at Miheșu de Câmpie*

*Petrecere câmpenească la Zau de Câmpie, [C.V.]
Mezei mulatság Mezőzáhon
Picnic on Zau de Câmpie*

*Concurs de circulație la Sângeorgiu de Pădure, 3 aprilie 1977, [S.D.]
Közlekedési verseny Erdőszentgyörgyön, 1977 április 3-án
Contest on the road at Sângeorgiu de Pădure, Aprilie 3 1977*

*Pe străzile din Sângeorgiu de Pădure, [B.C.]
Erdőszentgyörgyi utcákon
On the street in Sângeorgiu de Pădure*

*Zi de sărbătoare la Sângeorgiu de Pădure, [B.C.]
Ünnepnap Erdőszentgyörgyön
Day of celebration on Sângeorgiu de Pădure*

Acordeonul, un instrument la modă,
Zau de Câmpie, [B.M.]
Harmónika, minden idők kedvelt
hangszere, Mezőzáh
Accordion, a fashion instrument,
Zau de Câmpie

Distracții în zi de Târg la Luduș, [A.A.]
Szórakozás a marosludasi vásáros napon
Entertainment at fair at Luduș

Căutând suveniruri la Târg în Zau de Câmpie, 1971, [N.T.]
Vásárfa kiválasztása Mezőzáhon, 1971
Looking for souvenirs at fair in Zau de Câmpie, 1971

O fotografie la târg, Razoare, 1968, [N.T.]
Egy vásárban készült felvétel, Mezővelkér, 1968
A photo at fair, Rázoare, 1968

Zi de piață la Zau de Câmpie, [C.V.]
Vásáros nap Mezőzáhon
Market day at Zau de Câmpie

Târgul Sâmpetrului, 1990, [B.L.]
Szent Péter napi vásár
Sâmpetru fair, 1990

Teatrul pentru tineret, instructor înv. Bucșa Victor, 1936, Sângeorgiu de Mureș, [O.I.]
Ifjusági színház, Bucșa Victor vezetésével, Marosszentgyörgy
Theater for young people, instructor teacher Bucșan Victor,
1936, Sângeorgiu de Mureș

Fete și femei în haine de sărbătoare, 1930, Sângeorgiu de Mureș, [O.I.]
Nők és lányok ünnepi viseletben, 1930, Marosszentgyörgy
Girls and women in holiday clothes, 1930, Sângeorgiu de Mureș

Ceremonial religios, Sângeorgiu de Mureș, [O.I.]
 Vallásos szertartás, Marosszentgyörgy
 Religious ceremony on Sângeorgiu de Mureș

Opriș Carolina împreună cu fiul Ilarie Gheorghe, 1942, Sângeorgiu de Mureș
 Opriș Carolina fiával, Ilarie Gheorghe-val 1942-ben, Marosszentgyörgy
 Opriș Carolina with her son, Ilarie Gheorghe, 1942, Sângeorgiu de Mureș
 [O.I.]

Sfințirea apei de Bobotează cu participarea preotului ortodox și greco-catolic, 1946, Sângeorgiu de Mureș, [O.I.]
 Vízszentelés a görögkatolikus és ortodox pap jelenlétében, 1946, Marosszentgyörgy
 The water blessing at Epiphany, with the participation of the Orthodox and Greco-Catholic priest, 1946, Sângeorgiu de Mureș

Familia Tescar Ioan și Maria împreună cu alți tineri din
Tăureni în zi de sărbătoare, [B.P.]
Tesca Ioan és Maria fiatalok társaságában ünnepnapon
The family Tesca Ioan and Maria with other young
people in Tăureni, on holiday

În vizită la castelul Ugron din Zau de Câmpie, [A.O.]
Látogatóban a mezőzáhi Ugron kastélynál
A visit to the Ugron castel, Zau de Câmpie

Cooperatori din Miheșu de Câmpie, [N.P.]
Mezőméhési szövetkezeti tagok
Members of C.A.P., Miheșu de Câmpie

Jandarmul satului, Miheșu de Câmpie, [M.M.T.]
A falú csendőre, Mezőméhés
Gendarme of the village, Miheșu de Câmpie

Bărbați din Miheșu de Câmpie plecați la concentrare, 1933, [F.I.]
 Behívóparancsot kapott mezőmehesi férfiak, 1933
 Men of Miheșu de Câmpie to call up, 1933

Cu șareta la plimbare în Luduș, [A.A.]
 To rid gig in Luduș

În peșit la Bărboși, Zau de Câmpie, [P.I.]
 In wooing at Bărboși, Zau de Câmpie

Unii cu lopata, alții cu ziarul și alții cu sticla, Zau de Câmpie, [M.A.]
 Egyesek lapáttal, néhányan újsággal míg mások üveggel a kezükben, Mezőzáh
 Some with the shovel, some with the newspaper and some with the bottle, Zau de Câmpie

Perioada colectivizării la Zau de Câmpie, 1950-1955, [H.A.]
 A kollektivizálás időszaka Mezőzáhon, 1950-1955
 The period of collectivization at Zau de Câmpie, 1950-1955

Birou electoral la Zau de Câmpie, [Z.A.]
 Szavazóiroda, Mezőzáh
 Polling at Zau de Câmpie

Din perioada
 colectivizării
 1950 - 1955
 tarani și sur. Mezőzáh
 Szahél

Întâlnire cu fiii satului, 1984, Razoare, [B.L.]
 Találkozás a falú fiataljával, 1984, Mezővelkér
 Meeting with the sons of the village, 1984, Răzoare

Pregătiți de drum, cu mic cu mare, Zau de Câmpie, [P.L.]
 Útrakészen, kicsikkel, nagyokkal, Mezőzúh
 Ready to go, young and old, Zau de Câmpie

Sfatul bătrânilor din Răzoare, [B.L.]
 Az öregek tanácsa, Mezővelkér
 Elders council, Răzoare

1952

*Prima împărtășanie, Târgu-Mureș, [B.K.]
Elsőáldozás, Marosvásárhely
The first Eucharist, Târgu-Mureș*

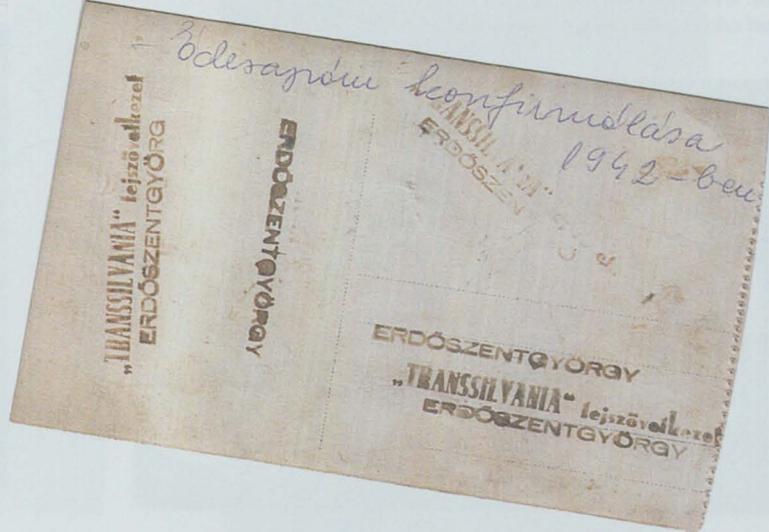
1960

1981

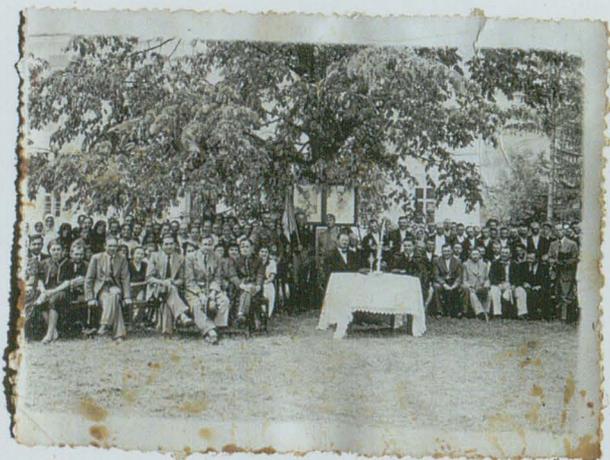
Prima împărtășanie la Vărgata, [F.E.]
 Elsőáldozás Csíkfalván
 The first Eucharist, Vărgata

Confirmare la Sângerăului de Pădure, 1942, [S.M.]
 Konfirmálás Erdőszentgyörgyön
 Eucharist at Sângerăului de Pădure, 1942

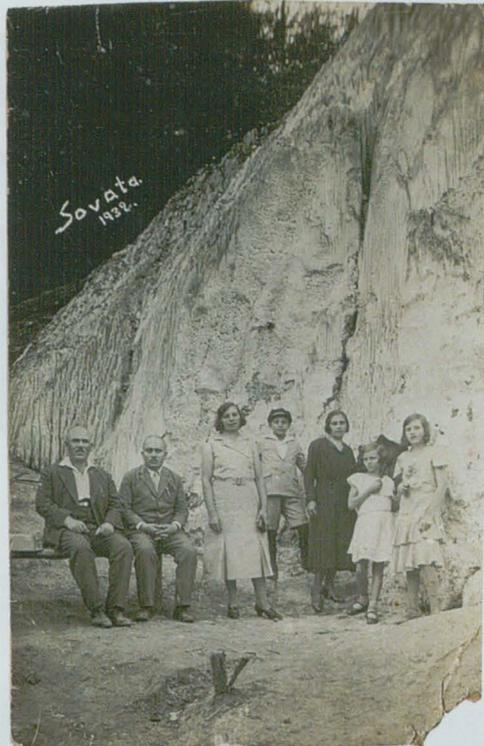

Manifestări, serbări câmpenești organizate de 10 Mai, ziua Regelui, Sângeorgiu de Pădure, [O.D.]
Mezei ünnepségek május 10. a király napja alkalmából, Erdőszentgyörgy
Events, picnics, organized on May 10, The Day of Romanian King, Sângeorgiu de Pădure

Timp liber la Sângeorgiu de Pădure, 1955, [O.D.]
Szabadidő Erdőszentgyörgyön, 1955
Free time on Sângeorgiu de Pădure, 1955

Familia Vultur Ioan și Matilda din Sângeorgiu de Pădure,
la Sovata, 1932, [O.D.]
Az erdőszentgyörgyi Vultur család Szovátán, 1932- ben
The family Vultur Ioan and Matilda from Sângeorgiu de
Pădure at Sovata, 1932

Sângeorgiu de Pădure, [S.M.]
Erdőszentgyörgy

Înregistrări la Stația de radioficare din Sângeorgiu de Pădure, [S.M.]
Vételezés az erdőszentgyörgyi rádióállomáson
Records at radiostation from Sângeorgiu de Pădure

*Sângeorgiu de Pădure
Erdőszentgyörgy*

*Sângeorgiu de Pădure, 1940, [V.A.]
Erdőszentgyörgy, 1940*

*Balul strugurilor, Vărgata, [V.E.]
Szüreti bál, Csíkfalva
Grapes festival, Vărgata*

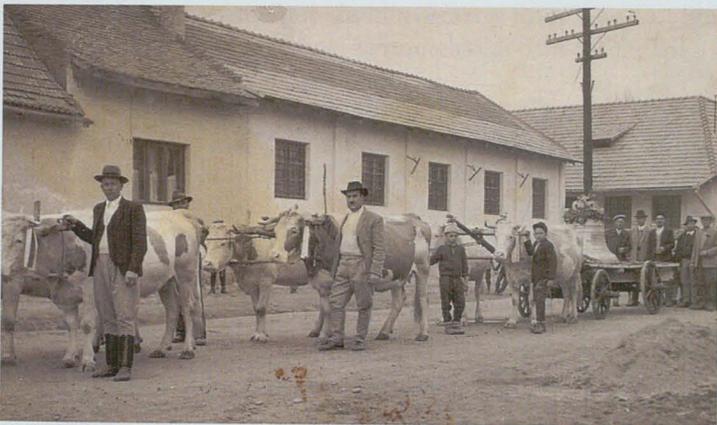

*Cu sania la plimbare, Sângeorgiu de Pădure, [S.M.]
Séta a lovas szánnal, Erdőszentgyörgy
Sleigh ride, Sângeorgiu de Pădure*

*Procesiuni religioase legate de sfințirea clopotelor, la 1958 clopotul mare, la 1965 clopotul mic, Sângeorgiu de Pădure, [M.I.]
A kisharang 1965-ben, 1958-ban a nagyharang, szentelése Erdőszentgyörgyön
Religious procession for blessing the bell, the large bell at 1958 and the small at 1965, Sângeorgiu de Pădure*

Procesiuni religioase legate de sfințirea clopotelor, la 1958 clopotul mare, la 1965 clopotul mic, Sângeorgiu de Pădure, [M.I.]

*A kisharang 1965-ben, 1958-ban a nagyharang, szentelése Erdőszentgyörgyön
Religious procession for blessing the bell, the large bell at 1958 and the small at 1965
Sângeorgiu de Pădure*

ÎN LOC DE ÎNCHEIERE

Redacția își exprimă întreaga gratitudine pentru toți colaboratorii la acest album și potențiali colaboratori din rândul cititorilor. Considerăm că recuperarea fotografiei documentare etnografice rămâne pentru noi toți o prioritate întrucât în societatea postmodernă contemporană dispar ultimii martori ai culturii și civilizației noastre tradiționale. Gestul recuperării imaginilor cu semnificație istorică și etnografică devine astfel unul misionar, o datorie nu doar de importanță științifică documentară pentru muzeologie, ci și un gest de ordin moral, la care pot participa deopotrivă specialiști și nespecialiști dar oameni care prețuiesc valorile culturii populare, încearcă să le descifreze misterul, să scoată în evidență frumusețea dar uneori și tristețea vremurilor de altădată precum și mărci identitare de-a lungul timpului, experiențe, trăiri.

Considerând colaboratorii părtași la acest demers, mai facem în încheiere câteva precizări de ordin tehnic. Acest album reprezintă doar o mică selecție, dificil de realizat, din numeroasele fotografii recuperate, majoritatea prin digitalizare. Pentru unele dintre ele, datorită scurgerii timpului nu avem datarea lor precisă, personajele, martorii tăcuți ai lor nu mai sunt demult printre noi, uneori nici urmașii lor direcți, iar în lipsa unor informații clare, redacția nu s-a hazardat în a atribui datări nesigure sau alte explicații. Pentru altele, proprietarii sau deținătorii fotografiilor, sursa provenienței lor care apare în paranteze drepte, nu au consemnat decât din amintiri data realizării fotografiei, lucru care ne plasează din nou într-o relativitate temporală. Alte fotografii se înscriu într-o plasare relativă spațială, locurile realizării acestora fiind de asemenea trecute în uitare.

Dincolo de toate aceste neajunsuri, considerăm că bogata arhivă fotodocumentară realizată în cadrul acestui proiect va contribui la clarificarea unor aspecte științifice din domeniile etnografiei și istorie locale, regionale și naționale, la valorificarea muzeală și prin publicații a etnoculturii noastre.

Totodată, considerăm acest album o fereastră redeschisă spre o altă lume apusă, un semnal de alarmă asupra necesității resuscitării memoriei noastre individuale, familiale, colective, o înșiruire iconografică ce ne îndeamnă la un alt fel de înveșnicire.

Redacția

FINAL

The editorial expresses the whole gratitude for all contributors to this album and for the potential contributors from the audience. We consider that the recovery of the documentary ethnographic photograph remains for all of us a priority because in the postmodern contemporary society disappear the last witnesses of our traditional culture and civilisation. The gesture for recovery the images with historical and ethnographic signification becomes a missionary one, a duty, not only with scientific and documentary important for museology, but also a moral gesture, to which can participate specialists and nonspecialists too, but peoples who appreciate the values of the folk culture, trying to decipher the mystery, to highlight the beauty and the sadness of the old times, as well as identity marks along the time, experiences, feelings.

We consider our contributors partakers of this and we make some technical remarks on final. This album represents only a small, difficult selection from numerous photos recovered, mostly by digitization. For some of them, because of the passage of time, we don't have the precise dating, the characters, silent witnesses of them aren't by a long time among us, sometimes their direct descendants also, and without clear information, the editorial did not hazardous to assigning an uncertain date or other explanations. Among others, the owners or the holders of the photos, the source that appears in brackets, have only pale memories about the shooting date, that place us in the temporal relativity. Others photos have a relative spatial placement, their shooting locations being passed into oblivion.

Beyond all these shortcomings, we consider that the rich photodocumentary archive, realized in this project, will contribute to elucidation of some scientific aspects in the ethnography and local and national history, to the museal exhibitions and to our ethnocultural publications.

We consider also this album like an open window of a vanished world, a warning about the need of the resuscitation our individual, family, collective memory, an iconographic sequencing that urge us to another passing into eternity.

The editorial

ZÁRSZÓ HELYETT

A szerkesztőség köszönetét fejezi ki ezen album megalkotóinak és az olvasók köréből kikerülő potenciális közreműködőknek. Meglátásunk szerint a dokumentumértékű néprajzi fényképek kutatása mindannyiunk számára prioritást kell jelentsen, tudva azt, hogy a posztmodern korban eltűnőben vannak a hagyományos kultúra és civilizáció jegyei. A történeti és néprajzi jelentőségű fényképek összegyűjtése egy misszió, amely a muzeológia számára nem csupán tudományos megfontolásból fontos, hanem morális feladat is, amelyhez a szakembereken túl olyan laikusok is csatlakozhatnak, akik értékként tekintenek a népi kultúrára, akik megpróbálják megfejteni a rejtélyeket, törekednek egy letűnt kor szépségeinek, esetenként nehézségeinek megismerésére, identitási jegyek, tapasztalatok felderítésére.

Végezetül tennénk néhány technikai jellegű megjegyzést. Ezen album egy szelekciós folyamat eredménye, egy olyan válogatás, amely számos – jelentős hányada digitalizáció során – összegyűjtött fénykép közül történt. A nagy időtávlat miatt néhány fénykép vonatkozásában nem ismerhetjük a készítés pontos évszámát, a rajta szereplő személyek nevét és adatait, hiszen az esetleges tanúk már nincsenek közöttünk (sok esetben már a leszármazottaik sem). A hiányos információk esetében a szerkesztők eltekintettek attól, hogy a hiányzó adatokat feltételezéseik szerint kiegészítsék. A zárójelben szereplő adatok úgyszintén bizonyításra várnak még, ugyanis néhány alkalommal a tulajdonosok nem tudtak teljes bizonyossággal nyilatkozni a fénykép készítési körülményeiről, más képek esetében a fényképezés helye a kérdéses.

Eltekintve ezektől a hiányosságoktól, úgy véljük, hogy a projekt keretében létrehozott gazdag fényképparchívum helyi és országos viszonylatban egyaránt hozzájárul néprajz- és történettudományi kérdések tisztázásához, néprajzi kiadványok által a képek muzeológiai hasznosításához.

Ugyanakkor meggyőződésünk, hogy ez az album egy letűnt kor nyitott kapuja, egy figyelmeztetés arra, hogy fontos a személyes, családi, kollektív emlékek felelevenítése, amely egy másfalja halhatatlanságot biztosít.

A szerkesztőség

UN SECOL DE ISTORIE LOCALĂ ÎN IMAGINI

2013

ADĂMUȘ

Vlasiu Daniela Angela

BĂLA

Milășan Elena

HODAC

Uilăcan Marius [U.M.]

HODOȘA

Dorvos Edward [D.E.]

Fulop Renata Helen [F.R.H.]

Lakatos Levente [L. L.]

Nagy Sziheia []

Torok Krisztina [T.K.]

IVĂNEȘTI

Tătar Emil [T.E.]

LUDUȘ

Ambruș Andrada [A.A.]

Bologa Marius Andrei

Lupșa Maria

Nicoară Ioan

Nicoară Maria

Nistor Liana Monica [N.L.M.]

Nistor Livia

Oltean Florin Cosmin

Paraschiv Ana

Paraschiva Alina - Cristina [P.A.C.]

Pescuț Anamaria

Pescut Antonio

Răchită Adelina [R.A.]

Răchită Maria

Săvișcă Andrada [S.A.]

Sicobeanu Adelina [S.A.]

Sicobeanu Cristian

Șoș Ancuța

Stoia Matei

Tiuca Lidia [T.L.]

Urcan Maria Ionela

MAIOREȘTI

Kulcsar Maria [K.M.]

Potoceanu Ioan

MIHEȘU DE CÂMPIE

Bibliotecar: Sălăgean Ana,

Prof. Moțoianu Maria

Bothază Ana

Bothază Ioan [B.I.]

Farkas Anna [F.A.]

Florea Ileana [F.I.]

Moțoianu Maria [M.M.]

Moțoianu M.Tatiana [M.M.T.]

Nemeș Ana [N.A.]

Nemeș Petru [N.P.]

Rus Floarea [R.F.]

Sărmășan Ioan

Stanciu Maria

Suciu Emil [S.E.]

Vărărean Ana [V.A.]

Zăhan Gafta

RĂZOARE

Boca Liviu [B.L.]

Mihalte Lucreția [M.L.]

Mitoi Ana [M.A.]

Negru Teodor [N.T.]

SÂNGEORGIU DE MURES

Opris Ilarie [O.I.]

SÂNGEORGIU DE PĂDURE

Bibliotecar: Istvan Menyhart

Bathori Istvan

Boka Csilla [B.C.] Buchmann

Zoltan [B.Z.] Cocis Victor

Demeter Piroška

Dimeny Maria Magdolna Gagyı

Sandor

Galfalvi Ilona

Polotca Lazar

Pop Victor
Ravasz Julianna [R.I.]
Roman Doina
Rusu Silviu [R.S.]
Sebestyen Teleki Istvan
Sorban Daniela [Ş.D.]
Sover Ilona [S.I.]
Szekely Ferenc [S.F.]
Szekeres Margit [S.M.]
Szocs Margareta [S.M.]
Szocs Vilma
Tamas Ana
Tamas Gheorghe [T.G.]
Vas Aranka
Veres Gabor

TÂRGU - MUREŞ

Berkeszi Kinga [B.K.]
Matei Valentin [M.V.]
Oprean Doina [O.D.]
Tatai Orsolya
Veress Elvira [V.E.]

TĂURENI

Bradea Paraschiva [B.P.]
Moldovan Anica [M.A.]

VAIDACUTA

Dumitru Gheorghe [D.G.]

VĂRGATA

Fogorosi Elisabeta [F.E.]
Kabat Arnold [K.A.]
Kerekes Agnes [K.A.]
Kiss Nikoletta [K.N.]
Laszlo Denes
Laszlo Krisztina
Mihaly Tunde [M.T.]
Pall Delia Lea
Papp Reanata Viola
Szabo Erzsebet Zsofia [S.E.Z.]
Szasz Henrietta
Varga Erno [V.E.]

ZAU DE CÂMPIE

Profesori: Anca Emil, Olaru Iulian,
Matieş Corina, Chiper Marioara,
Iurian Marinela, Pungea Ana,
Pop Luciana,
Bibliotecar: Farcas Liliana
Anca Otilia [A.O.]
Bejan Ionela
Beldean Mihai
Blaga Melisa [B.M.]
Călugăr Iasmina
Cenan Viorica [C.V.]
Covaci Augusta Florina
Covaci Vasile

Feher Maria [F.M.]
Florin Irimie
Guţ Vasile
Haidau Alexia [H.A.]
Istvan Albert [I.A.]
Jusca Adriana [J.A.]
Juşcă Ioana [J.I.]
Kiss Ramona Carina
Mărginean Adina [M.A.]
Mărginean Ioana
Mărginean Alina [M.A.]
Mesaroş Viorica [M.V.]
Muntean Ana [M.A.]
Necula Gheorghe [N.G.]
Olariu Adrian [O.A.]
Ormenişan Aurora [O.A.]
Pop Florin Vasile
Porim Ioan [P.I.]
Pozava Leon [P.L.]
Pungea Nicola [P.N.]
Roman Radu Valer
Săcărea Ioana [S.I.]
Şeulean Dalia
Turcu Vasile
Varga Claudiu
Vecony Ricard
Zurgalău Ana [Z.A.]

ISBN 978-606-543-406-6

9 786065 434066

MUZEUL JUDEȚEAN MUREȘ, SECȚIA DE ETNOGRAFIE ȘI ARTĂ POPULARĂ

TG. MUREȘ, jud. Mureș, Piața Trandafirilor nr. 11

tel: 0265.250169, 0365.440427

e-mail: muzeuetnomures@yahoo.com, www.folnetnografica.muzeumures.ro

<https://biblioteca-digitala.ro> / <http://muzeumures.ro>